

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1946

Β' Χρόνος -- Αριθ. 25

Α θ η ν α

Τμή φύλλο δρχ. 70⁰

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ: *Αγγλικά σφάλματα και Κύπρος. — *Ο καθορισμός των έπιτοκίων — *Ο νόμιματική *Επιτροπή. — *Ο συναγωνισμός της Τραπεζής της Ελλάδος προς τις άλλες Τράπεζες. — *Η πολιτική κρατικής επέμβασης στον προορισμό των πιστώσεων. — *Ο *Αλβανικός στόλος. — *Η *Ουνοτιστική *Επιτροπή των Δημοκρατικών Νεολαίων	σελ. 97	Δ. Κ. ΜΑΡΟΥΔΗ: Τό Δημοψήφισμα	σελ. 10 ⁵
ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: *Η ασφάλεια της *Ελλάδος και τό Συ. έδριο της Ειρήνης	99	SIR NORMAN ANGELL: Ερόσηπ και *Αγγλοσάβωνες	> 103
ΓΕΩΡΓ. Β. ΜΕΛΛΑ: *Εθνικώς άκαιρος ενέργεια	> 103	I. ΚΑΡΑΒΙΔΑ: *I Βασιλεία, ο Κομμουνισμός και η Δημοκρατία	> 110
		DUNCAN SANDYS: Τό άλυτο πρόβλημα	> 114
		I. Ν. ΘΕΩΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Παιδεία και έξωσχολική άγωγή.	> 116
		A. Γ. ΓΣΠΑΝΑΚΗ: Οί αντίκτοποι της *Αγγλοαγυπτιακής Συμφωνίας	> 121
		K. ΙΩΑΝΝΟΥ: Τό οικονομικό σύστημα που προσιδιάζει στην *Ελλάδα	> 123
		ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ: *Η Ρωσική διακόλωση για τώ *Σπενά	> 127

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

*Αγγλικά σφάλματα και Κύπρος

Η πρώτη αίτια της άθλις καταστάσεως, στην οποία βρίσκονται τα έπιτοκία — τα πραγματικά έπιτοκία — που έδωσαν οι Άγγλοι στους κομμουνιστές τον καιρό της κατοχής. Οι ίδιοι σύμμαχοί μας τους δίνουν πόλη και μάλιστα χωρίς κανένα λόγο ισχυρότητα έπιτοκία, σε έπιχειρήματα τώρα. *Ένας σημαίνει *Άγγλος δίνοντας και τα δικαιωθή οίην παραχώρηση της Κύπρου στην *Ελλάδα. *Επιχειρεί να υιοθετήσει, ότι και η κλειση των κατοικιών της είναι έπιτοκίων της ένωσης. *Άλλο: *Άγγλος σε βιβλίο του για τώ Βαλκάνια (Νοβέμβριος: Το πολιτικό φόντο των Βαλκανίων 1945) προχωρεί πολύ περισσότερο και υιοθετεί, ότι έπιτοκίων ή Κύπρος, αλλά και η *Ελλάς ολόκληρος θέλει να υιοθετήσει την *Αγγλική άυτοκρατορία και ότι αν αυτό δεν θα ήταν δυνατό, θα ήθελε το ελάχιστο να συνδεθεί με αυτή, όπως ή Αίγυπτος. *Η ίδια αυτή είναι έπιτοκίων μόνο άπχης αλλά και όνότη, γιατί τώρα οι λαοί της Βρετανικής άυτοκρατορίας δεν συνδέονται μεταξύ τους με άλλο τρόπο έκτός από τόν κοινόν συμφέρον. Κάθε μιά έχει δικό της ύπουργείο έξωτερικών και κατά τύπος και ούνοαυτία. *Άλλος πάλι *Άγγλος υιοθετεί τώρα, ότι η Κύπρος ούδέποτε ήθελε *Ελληνική. *Η τελική δέ άγγλική έπιτοκίων είναι η δημοσίευση πρόθεση για άυλονόηση της Κύπρου. *Ορισμένως οι έπιτοκίων τού έθνος δεν χρειάζονται

καλύτερους συνεργάτες στην προσπάθειά τους να δηλητηριάσουν μόνιμα τις σχέσεις των δύο λαών.

*Ο καθορισμός των έπιτοκίων από την νομισματική έπιτροπή

Η άπόφαση της νομισματικής έπιτοκίων να καθορίσει τόν 3,5 οίο για τις χορηγήσεις της Τραπεζής της Ελλάδος προς τις άλλες Τράπεζες και 10 οίο στις χορηγήσεις των τραπεζών αυτών προς τις έπιχειρήσεις είναι πάλι άπογορευτική. Τό χορήγια των χορηγήσεων αυτών προέρχεται από καταθέσεις ιδιωτών. Αυτό σημαίνει, ότι από τόν τελικό τόκο 10 οίο, δεν πρόκειται να άμειψη κανείς καταθέτης. έπιτοκίων, με τή σημερινή κατάσταση ο ύψηλός αυτός τόκος δεν πρόκειται να χρησιμοποιηθή ούδ' έως κριτήριο άποδοσης της έπιχειρήσεως στην όποιον τόν κρατικό χορήγια θα δαθεί. Ούδ' έως βεβαια και πρόκειται να νομιμοποιηθή, για να άδύησουν τάνεργα των μείζονων των Τραπεζών. Τόν συνολικό λοιπόν κόστος τού χορήγιατος, τόν 10 οίο, που θα άνεθη τελικά στα 11-15 οίο θα είναι άποκλειστικά κόστος διαχειρίσεως τού χορήγιατος άπό τόν δηλαδή: κόστος τού έπιτοκίων προοικονομίου της Τρπ. *Ελλοδος κα άλλα έξοδα διαχειρίσεως 3,5 οίο όμοιο κόστος στις άλλες Τράπεζες 3,5 οίο. *Άλλα έξοδα: δικαιώματα συνεταιρισμών, τέλη χρεοσήμεν, ταχυδρ. και τηλεγρ.

τέλη, νεκρός χρόνος κλπ. Έως πού να φθάση το δανειζόμενο χρήμα στις πρώτες πληρωμές, στις όποιες θα το χρησιμοποιήση ή επεξεύρηση, 1—5 ολο.

Μιά τέτοια απόφαση δέχεται ως αθεράπευτη την ανικανότητα της τραπεζικής μας οργάνωσης να κατεβάση τον τόκο και συγχρόνως την καθιστώνει. Αν να ολοιοθήποιε λόγο είναι αναγκη να πληρωθή άεργο προσωπικό των Τραπεζών, το βάρος αυτό πρέπει να ανατεθή στα ασφαλιστικά ταμεία, επιχορηγούμενα, και όπωσδήποτε να βασισθή εις είδος λογαριασμών, πού να μη ε πιβαρύνη το κόστος του χρήματος, με το όιο τον πρό-ειται να αναζήση ή παραγωγή. Οι λογαριασμοί της παραγωγής της καθε επιχειρήσεως πρέπει να αντίστοιχούν στο προσωπικό πού πραγματικά είναι απαραίτητο τόσο μέσα στην επιχείρηση, όσο και στα πιστωτικά ιδρύματα. Άλλως χανεται το στοιχείο του συναγωνισμού, άριβαίνει ή παραγωγή, δυσκολεύεται ό έλεγχος των τιμών κλπ.

Τό ύψηλό κόστος του χρήματος στην Ελλάδα έχει μια πραγματική δικαιολογία, ότι το κάθε δάνειο είναι μικρό, ενώ ή δαπάνη ή σχετική με το δανεισμό, ή δαπάνη της δανειακής διαχειρίσεως δηλαδή, είναι σχεδόν ή ίδια εις για μικρό, είτε για μεγάλο δάνειο πρόκειται. Η διαφορά όμως αυτή δεν ισχύει πρώτα πάντα για το επίτοκιο 3,5 ολο της Τρατ. της Ελλάδος, της όιοιας τούναντιον τα δάνεια προς τις άλλες Τράπεζες είναι πού μεγάλα, άπαιτούν δέ και ελάχιστες διατηρώσεις, δηλαδή καμμία σχεδόν δαπάνη. Έπειτα τα μόν δάνεια προς τις μικρές γεωργικές επιχειρήσεις, πού αναγκαστικά είναι μικρές μπορούν και πρέπει να διοχετεύονται μέσω εθνητών τοπικών οργανισμών οι δέ περισσότερες από τις δημοτικές ή βιοτεχνικές επιχειρήσεις δεν υπάρχει κανείς λόγος να είναι εδω μικρότερες παρά άλλω.

Ο συναγωνισμός της Τραπεζής της Ελλάδος προς τις άλλες Τράπεζες

Η απόφαση της νομισματικής επιτροπής καθορίζει επί πλέον, ότι για να μη μπορούν οι άλλες Τράπεζες να δανείζον με επιτόκιο ύψηλό τερο από 10 ολο εξισοιωθετείται ή Τράπεζα της Ελλάδος να χορηγή κι αυτή τέτοια δάνεια με το ίδιο επιτόκιο. Αυτό δεν σημαίνει ήτοι άλλο παρά ότι το Κράτος δέχεται, ότι ή Τράπεζα Ελλάδος ύπερβινοουσα τον προορισμόν της μπαίνει στο έπιπεδο εργασιών των κοινών Τραπεζών. Το μέτρο αυτό μπορεί να δικαιολογηται με διαφόρους τρόπους, ό άνομολόγητός του όμως σκοπός είναι πάντοτε ή αύξηση των εσόδων της Τραπεζής Ελλάδος, έπομένως και των άμείνων ή έμμέσων άποδοχών του προσωπικού της. Το μέτρο όμως αυτό έχει βασικές συνέπειες. Πρώτα, πρώτα αν ή Κρατική Τράπεζα δανείζει και ή ίδια στις επιχειρήσεις, θα παύση να είναι σε θέση να άσκη ή ρυθμιστική της λειτουργία και για άλλους λόγους και γιατί, όπος στην προκειμένη περίπτωση θα έχη κι αυτή άμμεσο συμφέρον να είναι ύψηλό το επιτόκιο για να αύξήσουν τα έσοδά της. Έπειτα,

τό να μη και αυτή στις εργασίες των άλλων τραπεζών σημαίνει αύξηση του προσωπικού της, αύξηση έπομένως του συνολικού προσωπικού των τραπεζών, άρα ύψωση του κόστους του χρήματος. Άλλες συνέπειες είναι ότι έτσι κομμά Τράπεζα δεν μπορεί να ειδικοποιηθή—δηλαδή να άποκτηση ειδικευμένο προσωπικό, έπ σης ότι δεν μπορεί να άσκηθή σε κανένα παραγωγικό κλάδο άρισμένη ποικιλία κλπ. Αν τα πράγματα εξακολουθήσουν να διδίζον προς αυτήν την κατεύθυνση, θα ήταν προτιμώτερο, να αναγνωρισθή αυτό ειλικρινώς και να συγχωνυθή πάλι ή Τράπεζα Ελλάδος με την Έθνική.

Η πολιτική κρατικής επέμβάσεως στον προορισμό των πιστώσεων

Αντίθετα προς τα λανθασμένα μέτρα της νομισματικής επιτροπής, πού άναφέρουμε στις παραπάνω παραγραφους, ή σκέψη της πού διατυπώνεται στην ίδια απόφαση, να καθορίζεται από το Κράτος ποσοτηράιτης των κλάδων παραγωγής στο δικαίωμα να δανεισθούν, ανεξαρτήτα από την πηγή προελεύσεως των δανειζόμενων χρημάτων, είναι όρθή. Σύμφωνα με αυτήν την άρχή, αν έννοείται έραρμοσθή, το κράτος θα κατευθύνη τις ιδιωτικές καταθέσεις όχι προς το μέγιστο ή το ασφαλέστερο άμμεσο κέρδος—προς το όποιο θα τις κατηύθιτε φυσικά ή άδιωτική πρωτοβουλία—άλλά προς εκείνους τους παραγωγικούς κλάδους, πού από τη φύση τους είναι περισσότερο στή βάση των άλλων επιειρησεων, δηλαδή στή βάση της άσπυρορήσεως. Η κρατική αυτή επέμβαση εξεπηρετεί ήν όρθή αντίληψη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, της όποιας ή άσπυση για να καταστή δυνατή, πρέπει να ύποστηρηθούν οι βασικοί κλάδοι παραγωγής είναι δέ αντίθετη προς την άρχή της άπόλυτης ιδιωτικής πρωτοβουλίας, της όιοιας ύπερμαχος θέησε άρχικα να έυραμιστή ή Κυβέρνηση για να εδχαριστήση τους φίλους της.

Ο Άλβανικός στόλος

Στό έξυπνοτατο έργο της Αννίας Λούς κοί κύριοι προοισών ξανθές γίνεται λόγος μεταξδ δύο χροσντοιών—ή την καταθύση.. του έβραϊκού στόλου προς ύποστήξη της τιμής μας άπ αυτές. Μετά είκοσι χρόνια έπέρωτο στο συβαρό περιβάλλον μιας διεθνούς διαοκέρσεως ό αντιπρόσωπος μιας μεγάλης χώρας—ότι να καταβύθη—άλλά να ξεπεταξη εκ της άντηπαρίας έναν άλλο στόλο, τον Άλβανικό, και να τον παρουσιάση ως πρωτοεργιτη ήρωϊκών κατορθωμάτων κατά τον πόλεμο. Έάν το έπεισόδιο αυτό έχη την κομική του όψη γιατί εδρόσος την άσχημότητα της συζητήσεως, έν τούτοις, είναι τραγικό κατά ήθος, γιατί δείχει σε πύο σημείο πλαστογραφήσεως χθεσινών γεγονότων μπορεί να φτάσουν οι Κυβερνήσεις για να ύποστηρίξουν μια άποψη τους, άόμνη και την πύο άδικη. Και τό (Συνέχεια εις την σελ. 128)

Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Η ιστορία της χώρας μας βαδίζει πολύ γρήγορα μετά το 1906, πού άρχισαν οι σφαγές των Έλλήνων και ό βίαιος έκβουλαρισμός των πόλεων στην Ανατολική Ρωμυλία. Έπειτα από πολλές δραματικές διακυμάνσεις επιτυχιών και καταστροφών φθάσαμε στα 1922 σε μια νέα έντελώς φάση της Ιστορίας μας. Κύριο χαρακτηριστικό της ήταν το σταμάτημα της διαθέσεως όλων των πόρων μας σε πολεμικές παρασκευές για τη συμπλήρωση της έθνικης άπελευθερώσεως και ή συγκέντρωση των προσπαθειών μας στην οικονομική άνασυγκρότηση και στην ανάπτυξη ίσχυρου πολιτισμού. Είχε δέ τότε ταυτοχρόνως δημιουργηθή και μια πολιτική ίσορροπία στη Βαλκανική, γιατί ή μόν άρπακτική Βουλγαρία είχε γίνει άνίσχυρη, ή δέ Τουρκία και ή Γιουγκοσλαυία είχαν την ίδια ανάγκη με μας να ρίξουν όλο το βάρος της προσπάθειας των στην έσωτερική τους πολιτική. Τώρα τα πράγματα αλλάζουν ριζικά άλλη μια φορά για μας. Η οικονομική μας άνασυγκρότηση και ή ανάπτυξη ίσχυρου πολιτισμού είναι βέβαια και σήμερα περισσότερο παρά ποτέ άπαραίτητα, το κύριο όμως πρόβλημα μας, πού θα μας κρατή, στο έγγυς τουλάχιστο μέλλον, σε άγωνία, είναι ή ασφάλειά μας.

Πολλοί είναι οι παράγοντες πού συντελούν στη νέα αυτή κατάσταση: Η συγκρότηση πού ίσχυροτέρου πολιτικού συνασπισμού στα βόρειά μας σύνορα— ή καταφανής ήδη χάραξη έχθρικης πολιτικής από τον συνασπισμόν αυτόν έναντιον μας— ή οικονομική μας άδυναμία να διατηρήσουμε πολεμικές δυνάμεις αντίστοιχες προς τη νέα κατάσταση— ή έκταση και ή φυσική άδυναμία των συνόρων μας— ή έχθρότης των πολιτικών συστημάτων στις δυο πλευρές των ίσχυρων μας— τό ότι ή χώρα μας είναι από τη θέση της σημείο συγκρούσεως ίσχυρων συμφερόντων. . .

Ηδη οι Γιουγκοσλαβοι, οι Βούλγαροι και οι Άλβανοί τηρούν στάση έντονα έχθρική έναντιον μας: τό σχέδιο συνθήκης ειρήνης με τη Βουλγαρία προβλέπει μάλλον για μια ένοπλη άνακωχή, γιατί επιτρέπεται στη Βουλγαρία να διατηρή ένοπλη δύναμη άνώτερη από εκείνη πού επιτρέπουν σε μας τα οικονομικά μας να διατηρήσουμε. Η Βουλγαρία μπορεί να διατηρεί όλόκληρη την ένοπλη αυτή δύναμη στα έλληνοβουλγαρικά σύνορα, ενώ έμεις είμαστε ύποχρεωμένοι να διαμοιράσουμε μικρότερη δύναμη σε ύπερδιπλάσιο μήκος συνόρων. Ηδη ή Άλβανία χρησιμοποιείται από τη Γιουγκοσλαυία ως μέσο κατατριβής έναντιον μας, καθώς και τό όμοσπονδο βόρειο τμήμα της Μακεδονίας. Για να άντιμετωπισθή σήμερα αυτή ή κατάσταση διατηρούμε πολεμικές δυνάμεις διπλάσιες των προπόλεμικών: οι δυνάμεις αυτές χρειάζονται τετραπλάσια δαπάνη από την προπολεμική γιατί τα μηχανοκίνητα μέσα είναι πολυδάπανα. Τα Ιωάννινα, πού είναι τό σημείο στηρίζεως όλοκληρου της Ηπειρου βρίσκονται σε επικίνδυνα μικρή άπόσταση από τα σύνορα: όμοιας ή Θεσσαλονίκη. Όχυρά σημεία άμύνης δεν ύπάρχουν ούτε προς τη Θεσσαλονίκη ούτε βορείως του Άλιάκμονος: τα δέ βορειανατολικά μας σύνορα βρίσκονται πλησιέστατα προς τη θάλασσα. Από τη στρατηγική άποψη άντιμετωπίζουμε δυο μεγάλα μειονεκτήματα: — οι δυνάμεις πού θα διατηρούμε ανατολικής Θεσσαλονίκης θα κινδυνεύουν να αίφνιδιασθούν και

νά άποκοποϋν. — Συμμαχικές δυνάμεις που ήθελαν άποσταλή νά μäs βοηθήσουν κινδυνεύουν επίσης νά άπομολαθοϋν έντός της Έλλάδος.

Δέν μπορεί λοιπόν νά ύπάρξη καμμιά άμφιβολία για την επικίνδυνη αυτή έλλειψη άσφαλείας στα σύνορά μας. Τόση μεγάλη άνισορροπία δυνάμεων είναι έντελώς άδύνατο νά μη σκανδαλίση την έρεξη των βορείων μας γειτόνων. Οί έροι που έτσι δημιουργοϋνται δέν έξασφαλίζουν έδω την ειρήνη, αλλά μάλλον τόν πόλεμο. Έπειτα μολταυτα από τόσες καταστροφές, που υπέστη ή χώρα μας άγωνιζομένη και στοίς δυό πολέμους στο πλευρό των Συμμάχων και υπέρ του δικαίου, δικαιούται άπόλυτα νά ζητήσει όρουσ που νά της έξασφαλίζουν πραγματική άσφάλεια και ειρήνη. Τώρα βεβαίως είναι ή στιγμή νά παρουσιάσουμε στο Συνέδριο της Ειρήνης τη γενική αυτή είκόνα και όχι την έλαττωματικότητα των βορειανατολικών μας μόνο συνόρων νά την παρουσιάσουμε δέ με όλη τη σημασία την όποιαν παίρνει μετά την υποχώρηση του Έλληνισμού από τη Ν. Ρωσία, τη Ρουμανία, την Μ. Άσία, την Κωνσταντινούπολη, την Βόρεια Θράκη.

Η εϋθύνη για την νέα αυτή κατάσταση βαρύνει έντελώς τους συμμάχους μας βαρύνει πρώτα πρώτα τη Ρωσία, ή όποια μεταχειρίζεται όλα τά μικρά κράτη—φιλικά και έχθρικά—και ιδιαίτερα την Έλλάδα με μια όμότητα που ξεπερνά την περιφρόνηση. Η συμπεριφορά αυτή όνομάζεται από την διπλωματία ρεαλισμός. Ρεαλισμός άσφαλώς δέν είναι, γιατί άν οί μικροί λαοί ήσαν τόσο άσήμαντοι παράγοντες της Ιστορίας, θα είχαν ήδη έξαφανισθεί. Η Ιστορία εϋτυχώς δέν μετρά τους λαούς με τους υλικούς μόνο παράγοντας. Η εϋθύνη έμας βαρύνει και τους Άγγλοαμερικανούς, γιατί αυτοί είχαν την εϋθύνη της στρατηγικής διεξαγωγής του πολέμου, από την όποια βεβαίως προέκυψε ή νέα αυτή κατάσταση, όπου τό πολεμικό κέρδος της Ανατολικής Εϋρώπης περιορίζεται σχεδόν στο ότι άλλαξε δεσπότην.

Ειδικά για την εξέλιξη των δικών μας πολιτικών ζητημάτων προκαθοριστική ήταν ή τελευταία στρατηγική φάση των επιχειρήσεων και από την άποψη αυτή ή εϋθύνη βαρύνει περισσότερο τις Ηνωμένες Πολιτείες Άμερικής, χάρις στην έπιμονή των όποιων όλοκληρο τό βάρος των επιχειρήσεων μετατοπίσθηκε δυτικότερα από την Έλλάδα.

Η Μεγ. Βρετανία, ή όποια σ' όλους της τους πολέμους δέν παύει νά έχει και νά διατηρή τόν πολιτικό σκοπό σέ θέση ύπεροχής άπέναντι των καθάρά στρατηγικών απαιτήσεων επέμεινε και τώρα όπως και στα 1914 νά μη παραβλεφθί ή σημασία που θα είχε τό κτύπημα του έχθρου από την Έγγυς Ανατολή. Οί Άμερικανοί είχαν την αντίθετη γνώμη και έμπιστεύθηκαν την τύχη της Ανατολικής Εϋρώπης—ίσως και κάτι περισσότερο—στην καλή θέληση των Ρώσων.

Δέν πρόκειται βέβαια έδω νά επικρίνουμε ή όχι τόν τρόπο διεξαγωγής του πολέμου σημειώνουμε μόνο από ποιά αίτια ή χώρα μας έφθασε στη σημερινή έλλειψη άσφαλείας και ότι αυτό όφείλεται σέ λόγους που άφοροϋν τους συμμάχους μας άδιάφορα άν οί λόγοι αυτοί αντιπροσωπεύουν άναγκασιότητα ή σφάλματα. Οί σύμμαχοί μας έπομένως είναι και οί άρμόδιοι νά έπανορθώσουν στο Συνέδριο της Ειρήνης τά άπρατελέσματα ένεργειών που έγιναν στον πόλεμο χάριν της γενικής συμμαχικής υποθέσεως.

Τό ζήτημα της άσφαλείας ύψώθηκε σέ πρωταρχικό κριτήριο διαμορφώσεως του πολιτικού χάρτου της μεταπολεμικής Εϋρώπης. Οί Ηνωμ. Πολιτ. Άμερικής και ή Ρωσία έφάρμοσαν την αρχή σϋτή στον Ειρηνικό, γύρω από την Ιαπωνία. Η Μεγ. Βρετανία δικαιολογεί την πολιτική της στην Ανατ. Μεσόγειο για λόγους άσφαλείας. Για τόν ίδιο λόγο οί Ηνωμένες Πολιτείες

Άμερικής πήραν αρκετά Βρετανικά νησιά. Η Δύναμη όμως που μεταχειρίζεται την αρχή άσφαλείας ως μοναδικό σχεδόν κριτήριο της πολιτικής της, και ή όποια έπομένως μäs δίδει κατ' έξοχήν στήριγμα στη διεκδίκηση άσφαλείας και εκ μέρους μας, είναι ή Ρωσία. Αυτή δικαιολογεί με τό έπιχείρημα της άσφαλείας της την ένωσμάτωση όλοκληρών κρατών, την προχώρηση των συνόρων της μεσα στην Πολωνία και της έπιρροής της έως τό Στεττινο και την Τεργέστη. Ζητοϋμε λοιπόν τη γενίκευση αυτού του όρου και μάλιστα όταν πρόκειται για περιοχές, που ήσαν έως προχθές ή είναι ακόμη και σήμερα έλληνικές όσον άφορά τό φρόνημα των κατοίκων, παρά τους διωγμούς που υπέστησαν από τους γείτονές μας.

Βεβαίως θα μπορούσε κανείς νά ίσχυρισθί, ότι μεταπολεμικά ή ειρήνη θα έξασφαλισθί από τις διεθνείς Συνθήκες και τά συλλογικά όργανα άσφαλείας. Αυτό όμως αντιπροσωπεύει τη μισή μόνο αλήθεια. Η στάση της Ρωσίας είναι και έδω μια άπόδειξη. Ο Υπουργός των Έξωτερικών της Μεγ. Βρετανίας έπρότεινε τη σύναψη Άγγλορωσικής συνθήκης μακράς διάρκειας έναντίον κάθε κινδύνου από τη Γερμανία. Ο Υπουργός των Έξωτερικών των Ην. Πολιτειών Άμερικής έπρότεινε όμοιο μέτρο. Αυτά δέ έπί πλέον των έχεγγύων που παρέχει ή Ο.Η.Ε. Η Ρωσία δέν δέχθηκε ότι τά μέτρα αυτά θα μπορούσαν νά την έξασφαλίσουν και προχώρησε στις έδαφικές επέκτασεις και άλλα συγγενή μέτρα. Άκόμα λιγότερο μποροϋν οί διεθνείς Συνθήκες νά έξασφαλίσουν έμäs. Σε κάθε στιγμή ένα τοπικό έπεισόδιο στα σύνορά μας μπορεί νά οδηγήσθ σέ είσβολή μικράς ή μεγάλης κλίμακος δημιουργώντας τετελεσμένα γεγονότα. Έάν μια από τις Μεγάλες Δυνάμεις ένδιαφέρεται άμεσα στο έπεισόδιο αυτό, μπορεί νά αναβάλθ την άμεση διεθνή δράση. Αν ληφθοϋν υπόψη ότι ίδεολογικές διαφορές χωρίζουν στα Βαλκάνια τις Κυβερνήσεις, ένω τούναντίον συνδέουν τμήματα του λαού, εϋκολα συναγεται, ότι έκαίριες τέτοιων τοπικών συγκρούσεων δέν πρόκειται νά λείψουν. Ηδη άνδρες και όπλα μπαίνουν παρανόμως στο έδαφος μας από τά βόρειά μας σύνορα. Πολιτικοί πρόσφυγες επίσης περνοϋν τά σύνορα ζητώντας καταφύγιο. Βέβαια οί σύμμαχοί μας θα μäs υποσχεθοϋν, ότι θα μäs βοηθήσουν. Οί σύμμαχοί μας όμως είναι πολύ μακριά: ίσως διαστάσουν νά έμπλακοϋν σέ άγώνα έντός κλειστών περιοχών όπως ή χώρα μας: άσφαλώς δέ δέν διακρίνεται έως τώρα ή υλικοποίηση της προθέσεως των νά διατηρήσουν στην Ανατολ. Μεσόγειο αρκετές δυνάμεις, ώστε νά επέλθη δυναμική ίσορροπία, τό μόνο πραγματικό έχέγγυο ειρήνης. Η Ρωσία, ή Άγγλία και ή Άμερική δέν μποροϋν παρά νά αναγνωρίσουν, ότι και γενικά και ιδιαίτερα των συμφέροντα έφεραν την Έλλάδα στη μειονεκτική αυτή θέση, ένω τούναντίον έχουν έξασφαλίσει στη Γιουγκοσλαυία και στη Βουλγαρία άπόλυτη άσφάλεια, μόλο που ή μικρή βοήθεια που προσέφερε ή πρώτη στον πόλεμο και ή προδοσία της Βουλγαρίας δέν μποροϋν βεβαίως νά συγκριθοϋν με την είσφορά και τις θυσίες της Έλλάδος.

Άλλά και ή άλλη αρχή που εξέγγειλε ο κ. Μολότωφ στο Συνέδριο της Ειρήνης, ή αρχή των έδαφικών κυρώσεων, στηριζομένη έπί της εϋθύνης όλοκληρου του λαού των έχθρικών κρατών και όχι μόνον των φασιστικών των Κυβερνήσεων, έρχεται ίσχυρός συνεπίκουρος στην άποψη μας. Γιατί άν ή τόσες φορές έκδηλωθείσα Βουλγαρική άρπακτικότητα μείνη άτιμώρητη, είναι φυσικό ότι θα διατηρηθί και στο μέλλον. Τώρα μάλιστα γίνεται κάτι παραπάνω ή Βουλγαρία βγαίνει έπειτα από την προδοσία της μεγαλύτερη με την πρόσκτηση της Δοβρουτσας. Ωρισμένως δέ οί Βούλγαροι υπερβαίνουν τους έαυτούς των στην πονηρία όταν μεταχειρίζονται και τις ήττες των

ακόμα ως επιχειρήματα εδαφικής επέκτασης: «Τό ότι ή εδαφική διαρρύθμιση του 1940, λένε οι Βούλγαροι, ήταν εις βάρος μας άποδεικνύεται από τό ότι είχε καθορισθή από Συνθήκες ειρήνης που έγιναν όταν έμεις είχαμε ήττηθή στα 1913 από όλους τους γείτονές μας και στα 1918 από τους Σέρβους, και τους Έλληνας. Είναι λοιπόν έντελώς φυσικό ότι έχουμε χάσει εδαφος Βουλγαρικό προς κάθε διεύθυνση». Η αλήθεια μολταταύτα είναι ως προς την Ελλάδα έντελώς διαφορετική γιατί έμεις εισελθόντες την τελευταία στιγμή άπάρασκευοι στους Βαλκανικούς πολέμους είχαμε τή μικρότερη στρατιωτική δύναμη και προχωρήσαμε έπομένως στην κατάληψη τόσο εδάφους, όσο ή στρατιωτική αυτή δύναμη μας επέτρεψε. Χάσαμε έτσι τό Μοναστηρι στην Κεντρική Μακεδονία, και τή Θράκη και μόλις προλάβουμε νά φθάσουμε στη Θεσσαλονίκη. Η Βουλγαρία τούναντίον, έχουσα τήν κεντρική θέση και διαθέτουσα τήν ισχυρότερη δύναμη, έπετέθη με τις μέγιστες φιλοδοξίες προς τή διεύθυνση τής Κωνσταντινουπόλεως και τής Θεσσαλονίκης και απέκοψε με τή διπλή αυτή κίνηση όλο σχεδόν τό ανατολικό του Άξιου τμήμα τής Ευρωπαϊκής Τουρκίας, που ποτέ δέν υπήρξε Βουλγαρικό και όπου ή Βουλγαρική μειοψηφία άποδείχθηκε από τά πράγματα τόσο μικρή, όταν έφαρμόσθηκε ή σύμβαση ανταλλαγής των πληθυσμών. Τά νέα άλλωστε όρια τόσο στα 1913 όσο και στα 1918 καθορισθήκαν όχι τόσο από τή θέληση των νικητών τής Βουλγαρίας όσο και από τή επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων.

Αυτοί είναι οι λόγοι για τους όποιους ή Βουλγαρία κατάρθωσε νά διατηρήσει μεταξύ του 1913 και του 1918 τή Δυτική Θράκη. Τό ότι ή Βουλγαρία μετά τήν προδοσία του 1913, όποτε έπετέθη άπροειδοποίητα έναντίον των συμμάχων της, βγήκε κερδισμένη με μιá ξένη έπαρχία ήταν φυσικό νά τήν άποθρασύνη και τό ίδιο άποτέλεσμα θα έχη και τώρα, αν δέν ύποστη εδαφικές κυρώσεις, αλλά τούναντίον μείνη με τό κέρδος τής Δοβρουτσας. Ουδέ θα είναι μικρότερη ή άποθράσυνση τής Άλβανίας, ή όποια σχηματίσθαι σέ κοάτος για τήν έξουδετέρωση των κινδύνων τής Ιταλοαυστριακής διενέξεως απέκτησε και τήν Έλληνικωτάτη Βόρειο Ήπειρο, όχι βέβαια από λόγους έθνολογικούς, αλλά για νά δικαιωθούν οι αξιώσεις τής Ιταλίας ή όποια τότε έθεωρείτο ως ένα άποτελεσματικό μέσο για νά έμποδισθή ή κάθοδος των Κεντρικών Δυνάμεων στη Μεσόγειο. Η Ελλάδα πλήρωσε και αυτόν τό λογαριασμό, όπως πλήρωσε και τό λογαριασμό του έξευμενισμού τής Βουλγαρίας, τήν όποίαν οι Σύμμαχοί μας όσο και οι Κεντρικές Δυνάμεις ήθελαν νά προσεταιρισθούν και τής προσέφεραν όλα όσα μπορούσαν νά έξαναγκάσουν τήν Ελλάδα νά δώσει. Στα 1914 και στα 1940, οι προβλέψεις των Συμμάχων άποδειχθήκαν λανθασμένες. Είχαν θυσιάσει μάταια τήν Ελλάδα. Πρέπει νά πούμε και νά επαναλάβουμε στους Συμμάχους μας αυτήν τήν αλήθεια. Γιατί υπάρχουν ανάμεσά τους πολιτικοί που δέν τό γνωρίζουν. Όπως, δέν τό ύποπτεύεται καν ή κοινή γνώμη στα Έθνη των.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Β. ΜΕΛΛΑ
τ. Υπουργού—Βουλευτού Άθηνών

ΕΘΝΙΚΩΣ ΑΚΑΙΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Όταν πρό τριών περίπου μηνών ή Κυβέρνησις έθετε πλέον σαφώς ένώπιον τής Βουλής ζήτημα Δημοψήφισματος, που είχε προαναγγείλει ήρ από τής έπαύριον του σχηματισμού της, έγινε έξωφθαλμος ό τρομερός έξωτερικός κίνδυνος εις τόν όποιον έξέθετε τήν Ελλάδα. Έξ' όλων των τόσων τρατών σημείων του ψήφισματος έκείνο που απησχόλει κυρίως κάθε λογικών άνθρωπον ήτο ό χρονος τής διεξαγωγής του, έντελως άκαιρος και καταστρεπτικός διά τά έθνικά συμφέροντα. Αυτό ήταν πολύ σημαντικώτερον και από τήν βεβούιότητα νοθείας που περιείχε ή άπαράδεικτος μορφή του έρωτήματος προς τόν λαόν και αί ύποπτοι προϋποθέσεις διεξαγωγής του δημοψήφισματος.

Μετά 6 δόλοκληρα χρόνια άγωνίας και συμφορών έπλησίαζεν επί τέλους ή ώρα τής δικαιώσεως. Αί προσδοκίαι ένος δλοκλήρου έθνους και οι πόθοι του είχεν επικεντρον τήν Διάσκεψιν των Παρισίων όπου έκρίνετο ή τύχη τής Ελλάδος. «Όσο και μόνον θέματα, έλεγα εις τήν Βουλήν, υπάρχουν σήμεραν διά πάντα Έλληνα δξιον του ονόματός του. Η σθενορά και τιμία διεκδικήσις των έθνικών μας δικαίων και ή σοβαρά προσπάθεια διά τήν εθνικήν μας άνασυγκροτησιν. Κάθε άλλο ζήτημα παραμερίζεται άφ' έαυτού, έξο'ελίξεται, εάν έχομεν και μόνον συνείδησιν των εθνικών μας. Καί όμως τήν στιγμήν αυτήν έξελεξεν ή κυβερνώσα πλειοψηφία δια νά θεση ζήτημα δημοψήφισματος. Από τής πρώτης μάστιχα στιγμής τής εμφυσισεως της είχεν έξαγγείλει διά των προγραμματικών δηλώσεων ότι εις έν κυρίως απέβλεπε. Τήν τακτικήν τής πολιτειακής αναμαλίας. Παρέχει τήν έντύπωσιν ή Κυβερνητική πλειοψηφία διά τής σειρας και τής προτεραιότητος που δίδει εις τό ζήτημα και διά των καθημερινών έκδηλώσεών της εις τήν αίθουσαν ταύτην, ότι έχομεν ταχά τό προνόμιον νά αποχωρίσωμεν τήν Ελλάδα από τόν υπόλοιπον κόσμον εις στεγανόν διαμέρισμα. Εάν τοιαύτη ήτο πραγματι ή θέσις τής Ελλάδος, θα ήτο όντως αξιοζήλευτος. Άλλως όμως έχομεν τά πράγματα. Κάθε ζήτημα χώρας μικρας, ως ή Ελλάδα, είναι συναρτησις πολλών περιστάσεων και γεγονότων, ουδέν εκ των όποιων ήμπορεί νά παραβλεφθή άζημίως, άκόμη περισσότερο όταν πρόκειται νά διεκδικήσωμεν, όπως σήμερα συμβαίνει,

τά ιερά και άπαραγάργα έκείνα δίκαια τά όποια μεριόστομος ή φωνή των νεογών μας έπιτάσσει ως ιεράν εθνικήν έπιταγήν.

Τείνομεν νά προοδώσωμεν εις τό κεφαλαίωδες αυτό ζήτημα μερφήν ουστηρώς έξωτερικού ζήτηματος. Υπάρχουν όμως όρισμένοι σιμαί κατά τας όποιους ή σάφροσύνη και ή σύνεσις είναι κολλίτερος όδης από τόν συναισθηματισμόν. Τοιαύτη κατ' έξοχήν είναι ή σημερινή στιγμή. Πολλοί βουλευται τής συμπολιτευσως ώμίλησαν περί έπιτοκτικής έντελης που τους έδόθη δήθεν κατά τός έκλογάς νά μεριμήσουν περι ένός ζήτηματος, κατά προτεραιότητα παντός άλλου, περί άποκαταστσεως τής «νομιμότητος», ως λέγουν. Ου έπρεπεν όμως νά έρωτήση κανείς τά μέλη αυτά τής κυβερνητικής πλειοψηφίας—Δέν έλοβαν άραγε μαζί με τήν έπιτοκτικήν αυτήν έντολήν και μιάν άλλην έντολήν ακόμη πλέον έπιτακτικήν; Τήν έντολήν δηλονοτι νά μη φεισθούν προσπαθειών και κοπων διά νά φέρουν εις πέρας έκείνα τά όποια τά αίματα τόσων ήρώων και αι προσδοκίαι τόσων γενεών του Έθνους μας επβάλλουν νά αξιώσωμεν. Καί έν έπιθετο εις τόν ελληνικόν λαόν τό έρωτημα τί πρέπει νά εκλέξει μεταξύ των δύο τήν άμεσον επανοφοράν του υπό κρίσιν Βασιλέως ή τήν κατοβολήν πάσης προσπαθείας διά τήν δικαίωσιν των ελληνικών πθων, ποία θα ήτο ή άπάντησις; Πρέπει νά έχη κανείς μεγάλην δόσιν κοκής πίστεως διά νά μη παραδεχθή ότι δέν θα εύρισκετο ουτε ένας μόνον Έλληνας ό όποιος θα άπεμπόλει τός έλπίδος του διά τήν εόδωσιν των εθνικών μας διεκδικήσεων, έναντι μιās προσωπικής υποθέσεως ένός πραγματως ούδαμώς ιθεμένου έν κινήσει εκ τής βραχυχροίου άνοβολής. Διότι κοινή ήτο ή άπόφασις δλοκλήρου του πολιτικού κόσμου όπως τό ζήτημα αυτό έληθ πρό του λαού προς κρίσιν. Τό ζήτημα τής σπουδής είναι έκείνο τό όποιον καθιστά τήν ένέργειαν τής Κυβερνήσεως απολύτως έπιλήξιμον ένθικώς, διά τήν όποίαν επωμιζεται ιστορικός εϋθύνος.

Οι κυβερνητικοί, ούτοσποκλήθέντες ένθικώφρονες, εύρισκονται εις οίκτηράν αντίφασιν προςέσπιους καταστρέφντες τά μέσα διά των όποιων θα έπιδώκετο ή δικαίωσις των έθνικών μας πθων, όπέρ μιās ροσωπικής υποθέσεως. Διότι μετά τάς

καί είναι άλλωστε δυνατόν να σταθί το σύστημά των μέσα σε κράτος δημοκρατικό. Η νοσοτροπία των είναι τώρα ή ίδια όπως και πρό δέκα χρόνων, μόνον ότι μετατοπίσθηκε λίγο το επίπεδό της. Τότε εκήρυσσαν ότι έπιδιώκουν να κάμουν κράτος αντιβενιζελικό και ότι όλοι οι βενιζελικοί πρέπει να σφραγισθούν στο μέτωπο. Όπως παλαιότερα, έτσι και τώρα, οι μοναρχικοί δεν μπορούν να μείνουν στην έξουσία, αν δεν εγκαταστήσουν αυτόαρχικό καθεστώς, γιατί μόνο έτσι, έχοντας δηλαδή όλόκληρο το μηχανισμό του κράτους προσαρμοσμένο στο κόμμα τους, μπορούν να νομιμοποιήσουν τις αυθαίρεσες των κομματικών των στελεχών. Τα στελέχη του μοναρχισμού έχουν πρό πολλού άφομοιώσει αυτήν την νοσοτροπία. Έχουν κάμει και άλλο δημοψήφισμα. Άνησυχούν λίγο για το αποτέλεσμα στις μεγάλες πόλεις, όσο για τις έπαρχιες φροντίζουν μόνο μη τυχόν βρεθούν στις κάλπες περισσότερο βασιλικά ψηφοδέλτια από τον αριθμό των έγγεγραμμένων ψηφοφόρων, όπως συνέβη σε πολλά τμήματα και στις τελευταίες εκλογές.

* *

Η θρασύτητα των βασιλικών βρισκεται στο ότι χωρίς κανένα δισταγμό αντιοτρέφουν όλα τα ζητήματα και ζητούν να επιβληθούν με την προκλητικότητα εκεί όπου κάθε άλλη τους προσπάθεια αποτυγχάνει.

Στην αρχή είχε γίνει γενικά δεκτό ότι ή ήσυχία και ή τάξη ήσαν απαραίτητα για την γνησιότητα του δημοψηφίσματος. Τώρα οι βασιλικοί, αντί να στενοχωρηθούν για τη γενική άνορχια, τη μεταχειρίζονται τουναντίον ως επιχείρημα. Άφοδ με την άνοχη πολιτική τους εϋνοήσουν την αναρρίπιση των παθών και τον άνασχηματισμό των άναρχικών συμμοριών, παρουσιάζονται κατόπιν ως οι μόνοι που έγγυώνται ότι οι συμμορίες θα έξοντωθούν και την έν

ταση αυτή της άναρχικής δράσεως την προσθέτουν εις τα επιχειρήματά των ύπερ της βασιλικής παλινρθώσεως. Επομένως, συμπεραίνουν, το δημοψήφισμα πρέπει να έπιταχυνθή, γιατί είναι το μόνο, που θα μας βγάλη από το άδιέξοδο.

Άσυγχώρητο έγκλημα τους είναι ότι ώρισαν να γίνει το δημοψήφισμα την έποχή που κρίνεται στο Συνέδριο της Ειρήνης ή τύχη των έθνικών μας διεκδικήσεων. Δεν υπάρχει βέβαια ή παραμικρή άμφιβολία ότι ενεργούντες έτσι έταξαν το κομματικό τους συμφέρον πάνω από το έθνος. Οι δημοκρατικοί έξώρκισαν επανειλημμένως την Κυβέρνηση να αναβάλει το δημοψήφισμα. Και άνέβαλαν διαρκώς οι ίδιοι την έναρξη του άγώνος για τη Δημοκρατία, γιατί ο άγών αυτός σημαίνει στηλίτευση του φασιστικού χαρακτήρος της βασιλικής παλινρθώσεως, πράγμα που δεν θα βοηθήση βεβαίως να κερδίσουμε στην έξωτερική μας πολιτική. Η Κυβέρνηση όχι μόνο δεν συγκινήθηκε από αυτά, αλλά αντίστρέφουσα την πραγματικότητα επιρρίπτει στους δημοκρατικούς την εϋθύνη για τη βέβαιη άλλωστε έκτραχυνση της καταστάσεως μόλις άρχιση ο άγών αυτός.

Στην αρχή παρεπονούντο, ότι τους αποδίδονται δικτατορικέδιαθέσεις. Κατόπιν, αντίθετα, οι βουλευταίων ζητωκραύγασαν στην αίθουσα της Βουλής το καθεστώς της 4ης Αυγούστου. και τώρα τα μετριοπαθέστερα όργανα του ίδιου των ζητούν φανερά τη δικτατορία, ενώ οι άδιάλλακτοι προτρέπουν τους Έλληνες να «εϋθυβολούν» έναντίον των Έλλήνων.

Η θρασύτητα αυτή και μια πονηρία, που είναι ίδιον όχι των καλυτέρων ανθρώπων, είναι τα όπλα με τα όποια κατεβάνουν οι βασιλικοί στο δημοψήφισμα. Η πονηρία τους ώδήγησε στη συκοφαντία ότι οι Δημοκρατικοί είναι συνεργάται των κομμουνιστών. Και στη συκοφαντία

αυτή στήριξαν όλα το οικοδόμημα της κατηγορίας των έναντίον της Δημοκρατίας.

Η πονηρία τους ώδήγησε στην άναξιοπρεπή ύπαναχώρηση από όσα είχαν συμφωνηθή και έξαγγελθή από τον ίδιον τον Γεώργιο ότι άνικείμενο του Δημοψηφίσματος θα ήταν το πολιτειακό καθεστώς και όχι ζήτημα Γεωργίου, που θα άφινε να ύπονηθή ότι νόμιμο πολίτευμα είναι ή Βασιλεία, ότι δηλαδή το πολίτευμα δεν πρόκειται να κριθή μόνο που ούτε ο Κωνσταντίνος ούτε ο Γεώργιος κατάρθωσαν να το έφ' ρμόσουν. Η ίδια πονηρία ώδήγησε στην διατύπωση του έρωτήματος «Γεώργιος ή λευκόν», για να ύποβληθή στον άτυχη ψηφοφόρο ή ιδέα «Γεώργιος ή τίποτε», ή «Γεώργιος ή χάος». ώδήγησε επίσης στο να συγκροτήσουν λαϊκές δήθεν έπιτροπές για τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος ώστε ο Γεώργιος να μη θεωρηθή ως ύποψήφιος ενός κόμματος και να κατηγορηθούν τουνοντίον οι Άρχηγοί των δημοκρατικών κομμάτων, ότι μεταβάλλουν το δημοψήφισμα σε κομματικόν άγώνα την ώρα που κρίνεται στο Παρίσι τα έθνικά μας ζητήματα.

Σ' αυτά πρέπει να προσθέσετε τη συνειδητή άπάτη ότι ο Γεώργιος είναι ο φρουρός των έθνικών μας δικαιών, ο «ύπερπρεσβευτής» και ότι ή επάνοδος του θα συνιέλση στην έπονιφορά μας στην όμαλότητα.

Όλα έν τούτοις τα όπλα αυτά δεν φα ήσαν στους βασιλούς άρκετά. Γι' αυτό απέθεσαν την έμπιστοσύνη τους στο άποφασιστικό όπλο της τρομοκρατίας. Οι ροπαλοφόροι Ηρακλείς του Στέμματος κατέβηκαν από το βασιλικό διάσημο και χρησιμοποιούν τα ρόπαλά τους έναντίον του λαού, για να έξασφαλίσουν οπαδούς. Η τρομοκρατία σε όλες της τις μορφές από την άπειλή της πείνας, έως το βούρδουλα, έως τη σφαίρα. Η παγερή πνοή έξαπλώνεται τώρα στην ύπαιθρο.

Η στεγνότητα με την όποια οι βασιλικοί ήγεται φέρονται άπέναντι του λαού και των έθνικών ζητημάτων έξηγείται μόνο από το ότι δεν πονούν και δεν πονούν, γιατί αυτοί έμειναν άμέτοχοι και στη μεγάλη δημιουργία των τελευταίων χρόνων και στο μαρτύριο του λαού την έποχή της κατοχής. Μισούν και θέλουν να έξευτελισούν το έργο των άλλων.

* *

Μέσα σ' αυτήν την άτμόσφαιρα πρόκειται να γίνει το δημοψήφισμα. Ποιός θα βρεθή πρόθυμος να το άναγνωρίση; Από μας άσφαλώς κανείς. Θα άγωνισθούμε για τη Δημοκρατία, γιατί ή άποτυχία της θα είναι όλεθρος για το έθνος μας. Είτε όμως έπιτύχη ή Δημοκρατία, είτε έπιτύχη ή Βασιλεία, το δημοψήφισμα θα είναι κάτι παραπάνω από νόθο. Άλλά και αν ύπονηθή, ότι θα βρεθούν και μερικοί πρόθυμοι να το άναγνωρίσουν, πρέπει να είναι κανείς άνόητος ή τρελλός, για να πιστεύη, ότι θα ήταν δυνατόν στην έποχή μας να παθηθόνος αίματόβρεκτος. Το αίμα έχει δική του φωνή που δεν σιγάζεται με τη βία. Την τρομοκρατία άλλωστε ή σημερινή Κυβέρνηση, όπως και προπολεμικά ή Κυβέρνηση του Μεταξά, δεν την έξατέλυσε μόνον έναντίον των κομμουνιστών, αλλά έναντίον όλων των αντιπάλων της, γιατί ή φωνή των πραγματικών δημοκρατικών της είναι περισσότερο ενοχλητική από τη φωνή των κομμουνιστών. Αν έπιτύχη ή Δημοκρατία, θα ξανακάνουμε ένα γνήσιο δημοψήφισμα. Αν έπιτύχη ή Βασιλεία, ή συμφορά θα είναι τόσο μεγάλη και θα πληρωθή τόσο άκριβά και από το Έθνος και από τους σημερινούς άνοήτους Κυβερνήτας μας, ώστε πριν σκεφθούμε για έσο δημοψήφισμα θα έχουμε να γιατρέψουμε πολλές άμεσες πληγές που θα συνοδεύσουν την επάνοδο και την όριστική έκδίωξη του Γεωργίου.

ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΑΓΓΛΟΣΑΞΩΝΕΣ

Αριθμός επικριτών της Αγγλοαμερικανικής πολιτικής στη Γερμανία, ιδιαίτερα δὲ ὁ Οὐάλτερ Λιπμμαν, μᾶς λέν πὼς ἕνας ἀγώνας, μετὰ τὴν Ρωσίας καὶ Μ. Βρετανίας, ἔχει ἀρχίσει γιὰ τὸν ἔλεγχον τῆς Γερμανίας, πού συνεπάγεται τὸν ἔλεγχον τῆς ἡπειροῦ καὶ πὼς γιὰ τοῦτο, σὴν παλιή αὐτή, δὲν θάπρεπε ν' ἀνακατευτοῦν οἱ ἠνωμένες Πολιτείες.

Γιὰ αἰῶνες, κύριο στοιχεῖο τῆς Βρετανικής πολιτικῆς ὑπῆρξε ἡ διαφύλαξη τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, σὲ τὸ ὅστε αὐτὴ ἡ ἠπειρος νὰ μὴ κυριευθεῖται ἀπὸ μιὰ μόνη Δύναμη. Κι' ἂν ἡ ἀνεξαρτησία τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης εἶναι ἡ πολιτικὴ τῆς προσιδιάζει σὲς ἠνω. Πολιτείες, τότε, κατὰ σύμπτωση, εἶναι ἴδια μὲ τὴν παράδοση Βρετανικῆς πολιτικῆς. Αὐτὴ τὴν ἀνεξαρτησία εἶχε κίνητρο ἡ Βρετανικὴ ἀντίσταση σὲ κασε προσκαθίσει γιὰ ἡγεμονία τῆς Εὐρώπης, πού ἐπιχειρήθηκε κατὰ σειρὰ, ἀπὸ τὴν Ἰσπανία, τοὺς Γάλλους μονάρχους, τὸ Ναπολέοντα, καὶ τὴν Γερμανία τοῦ Κάιζερ καὶ τοῦ Χίτλερ. Ἡ ἀμυντικὴ ἀρχὴ πού περιέχονταν σ' αὐτὴ, ὅτι κι' ἂν θὰ μπορούσε νὰ προβληθῆ ἐναντίον τῆς, ἦταν ἀρκετὰ καθαρή. Ὅσο τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἦσαν ἀνεξάρτητα, καὶ ἀντιστέκονταν στὴν ἀπορρόφησή τους ἀπὸ ἕνα μόνον μονάρχη, ἕνα Ναπολέοντα, ἕνα Κάιζερ ἢ ἕνα Χίτλερ, ἡ εὐρωπαϊκὴ ἠπειρος δὲν θὰ

γίνονταν μιὰ τόσο ἐπικρατέστερη μεγάλη Δύναμη, ὥστε τὰ βρετανικὰ νησιά νὰ μὴ εἶναι κινδυνωμένα νὰ κρατηθοῦν. Ἦταν μιὰ πολιτικὴ ἰδιωφελεία, πού γι' αὐτὴν ἡ Μ. Βρετανία, συχνὰ σὸ παρελθόν, σφοδρὰ ἐπικρίθηκε μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἐκμεταλλεύονταν τὴν ἐθνικὴν ἐξυπνότητα, ἐμποδίζοντας τὴν ἐνότητα τῆς ἠπειροῦ—οἱ κατήγοροι συνέχισαν—τὴν ὁποῖαν, ἔλεγαν, ἕνας Ναπολεὼν θὰ μπορούσε νὰ τῆς τῆν εἶχε δώσει, ἢ τῆν ὁποῖαν ἕνας Στάλιν θὰ μπορούσε νὰ τῆς δώσει σήμερον.

Ἀλλὰ ἡ ἴδια αὐτὴ πολιτικὴ, πού τόσο συχνὰ ὡδήγησε τὴ Βρετανικὴ πορεία, πρέπει νὰ ὡδήγησει τὰ ἠνωμένα ἔθνη, ἢ ὅποια ἄλλη διεθνὴ ἐξουσία, πού ἐλπίζει νὰ ἐπιζήσει. Ἄν μπορούμε νὰ φανταστοῦμε μιὰ δικτατορία, πού θὰ εἶναι ἰκανὴ νὰ ἐφαρμόσει σὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, τὴν πολιτικὴν πού ὡρα ἐφαρμόζετο στὴν Πολωνία καὶ σὲ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, αὐτὸ θὰ ἦταν τὸ τέλος τῶν ἠνωμένων ἔθνῶν, ἢ τῆς παγκόσμιας κυβερνήσεως, ὅποιοῦδήποτε εἶδους, πού τὰ δικαῖα ἔθνη θὰ μπορούσαν νὰ δεχτοῦν. Γιατί σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση, ἕν ἔθνος θὰ ὑπερισχῆται τόσο, ὥστε δὲν θάχει ἀνάγκη νὰ ἐπιδιώξει τὴν ἀνεξαρτησία του μὲ τὴν ἐνοχλητικὴ συνεργασία ἄλλων καὶ δὲν θὰ εἶναι ὑποχρεωμένο πρὸς ἄλλους νὰ ἐξαρτᾶται τὴν γνώμην του ἀπ' τὴν

ἕθνος τὴν αὐγὴ τὴν αὐγὴ πού διαλύει τοὺς ἐφιάλτες τῆς νύχτας καὶ δίνει τὴν ὄρεξη γιὰ δημιουργία. Καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ πολιτισμένα ἔθνη μόνον ἡμεῖς προκαλοῦμε πάλι, μόνον μᾶς, τὴν καταιγίδα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου· καὶ πρὸς ποῖο σκοπὸν; γιὰ νὰ ξαναφέρουμε πάλι τὸν συγγνὸ μονάρχη πού χάριν τοῦ προσώπου του κατήσχυεν προπολεμικὰ μὲ τὸ φασισμὸ τὴν πατριδα τῆς Δημοκρατίας.

Θέλουν τώρα ξανά νὰ μᾶς ὑποδουλώσουν καὶ ἀφοπλίσουν ἠθικὰ τὸ ἔθνος μπρὸς τὸ Συνέδριον τῆς Εἰρήνης.

Τὸ Δημοψήφισμα αὐτὸ κανεὶς δὲν πρόκειται νὰ τὸ ἀναγνωρίσει. Ἄν πραγματοποιηθῆ τὴν 1 Σεπτεμβρίου ἀπὸ τὴν ἐπομένη ὀλόκληρη ἡ χώρα θάρχησει νὰ ἀισθάνεται τὴν συνέπειαν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀπάτης.

Οἱ βασιλικοὶ θέλουν νὰ παίξουν σήμερον μιὰ κωμωδίαν· θὰ ἐκπλαγοῦν, ὅταν θὰ ξεσπάσῃ εἰς βάρος των ἡ λύση τῆς τραγωδίας πού πραγματικὰ παίζεται σὲ ὅλη τὴν ὑπαιθρον. Ἡ σημερινὴ τους αἰσιοδοξία εἶναι ἐκείνη ἀπὸ τὴν ὁποῖαν καταλαμβάνεται κάθε κοῦφος, ὅταν πάρῃ ἐξουσία. Ὅταν εἶναι ἐντελῶς ἀνόητος, μετὰ ἀπὸ αὐτὴν καὶ δὲν ἔξερει πλέον τί κανεῖ. «Μέθην τῆς ἐκλογικῆς ἐπιτυχίας» ὠνόμασε ὁ σημερινὸς ὑπουργὸς τῆς Δημ. Τάξεως τὴν κακομεταχείριση τῶν πολιτῶν ἔπειτα ἀπὸ τὴν 1η Μαρτίου. Ποιὸς μπορεῖ νὰ λησμονήσῃ τὴν μέθην τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1920 καὶ τὸν τραγικὸ τῆς ἐπίλογον;

Ἐπειτα ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς κατοχῆς, πού τὸ αὐλάκωναν συνεχῶς οἱ ἀστραπὲς τῆς θυσίας, περιμένε τὸ

δικῆς τους. Θὰ εἶχει τὴ δύναμιν νὰ ἐπιβάλλῃ τὴ θέλησίν του πάνω σὲ κάθε διεθνή κοινωνία πού γεννιέται καὶ σταθερὰ θὰ παρασῆται νὰ φέρνεται εἰς αὐτὸ τὸν πειρασμὸν, τὴν μόνη ἴσως ἐπειδὴ εἶναι τὸ πιὸ τραπὸ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη, ἕνας θαυμασιὸς σκόπος γιὰ ἀτομικὸ βομβηδισμό, ἔστω οἱ στέπτες τῆς Ρωσίας καὶ οἱ χέρσες ἐκτασεῖς τῆς Σιβηρίας, ποιοῦν νὰ δεχτοῦν τὴ Βόμβην, ὅπως ἡ πυκνοκατοικημένη Μ. Βρετανία δὲν μπορεῖ.

Τὸ τι τὰρὰ ἡ Δυτικὴ κοινωνία ἔκαμε σὲ δύο παγκόσμιους πολέμους, ἀντιμετωπίζοντας τὴ Γερμανία, δείχνει πὼς ὁ ἔσχατος τῆς σκοπὸς δὲν εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ἡ εἰρήνη ἢ μιὰ δίκαια ἐνοχία; αὐτὸ θὰ μπορούσε νὰ τὸ εἶχε μὲ τὴν ταπεινὴ ὑποταγὴ σὸ Χίτλερ.

Σκοπὸς κάθε πικροχίμας ὁργάνωσιν πού θέλει νὰ ἔχει τὴν πραγματικὴ ὑποστήριξη τῶν μελῶν τῆς, πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐξασφάλισις σ' αὐτὰ ἡ μέλη τοῦ μίγματος τῆς ἀνεξαρτησίας τους, πὺν συμβιβάζεται μὲ μιὰ ὄργανωμένη κοινωνία: τὸ δικαίωμα καθενὸς σὸ δικὸν του τροποζωῆ: σ' ἡ δική του χώρα, κατὰ τὸ ἀπὸ τὸ κοινωνικὸν, πολιτικὸν καὶ οἰκονομικὸν σύστημα πού προτιμᾷ· αὐτὸ θὰ σημαίνει (ὅπως ἡ π. ἴπωση τοῦ Ἰρὰν μᾶς τὸ θυμίζει) καμμοφορὰ, τὴ βοήθεια καὶ σὲ ἔθνη ἀμφιβολῆς πολιτικῆς ποιότητος, ὅπως ὅταν ἡ Μ. Βρετανία κήρυξε τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Γερμανίας (γιὰ δευτέρου φορὰ μέσα σὲ μιὰ γενιά), γιὰ νὰ προστατίσει τὸ δικαίωμα τῆς Π. Λωνίης νὰ ὑφίσταται ὡς ἔθνος, ὅποια κι' ἂν ἦσαν τὰ ἐλαττώματα τῆς πολωνικῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς. Καὶ πάλι τὸ βρετανικὸν κίνητρο ἦταν ἐνόςτο. Ἄν τὸ κομματιστὸν κίτρον θὰ εἶχε γίνεαι ἀδύνατον ὀλοτέτα τὸ σταματήμα τ.ν. Καὶ ἕνας Χίτλερ, σὲ θεση νὰ παρατάσει τοὺς πόρους ὀλόκληρη τῆς Εὐρώπης, χωρίς τὴν ἐνδιαμφοσβήτηση τῆς βρετανικῆς ἀντίστασης θὰ ἦταν ἰκανὸς νὰ ἀντιμετωπίσει τὴ Ρωσίαν, μὲ ἀμέτροτητα μεγάλους ἐλπίδες ἐπιτυχίας, πρὸς τὸν Ἰούνιον τοῦ 1941, ὅταν ἡ Μ. Βρετανία, ἂν καὶ ἡ ἴδια σφοδρα γτυπιόταν, σπιδηκ ἰκανὴ νὰ προσφέρει βοήθεια καὶ συμμαχία στὴ Ρωσία. Κι' αὐτὸ τὸ μῦθος γιὰ τὴν εἶχε ἀπορρίψει τὴς ἐπανηλθόντες προσφορὰς τῆς Γερμανίας, πὸς θάτοσε νὰ παραμερίσει, ἐπὶ ἡ τελευταίη θὰ λογαριάζονταν μὲ τὸν Κομμουνισμὸν καὶ τὸ Σοβιέτ. Καὶ εἶναι ἀξιοπαρατήρητο πὼς ὁ συνθηρητικὸς καὶ ἱμπεριαλιστὴς Ἰσώρτσιλ ἀπέριψε οὕτως τὴς γερμανικῆς προσφορῆς βρετανικῆς οὐδετεροφύτας σὸ Ρωσογερμανικὸν ἀγῶνα, καὶ τοῦτο σὲ μιὰ ἐποχὴ πού ἡ Μ. Βρετανία, ὕστερα ἀπὸ τὴν Δουκέρην καὶ τὴν πτώση τῆς Γαλλίας, φρόνονταν νὰ μὴ διαθέτει τὸ μέσα γιὰ περαιτέρω ἀντίσταση καὶ πάλι, ἕνα χρονο ὑστερότερα, ἀκριβῶς πρὸς ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Ρωσίας, ὅταν ἡ Μ. Βρετανία κρατοῦσε ἀκόμα.

Ἡ συζήτηση, σχετικὰ μὲ τὴν πολιτικὴν τῶν Δυτικῶν κρατῶν καὶ τῆς Ρωσίας, περιπλέκεται ἀπὸ τὴν συνεχῆ χρῆσιν τῶν ἰδίων λέξεων γιὰ δύο πράματα συχνὰ δὲ ἀλλῶς καὶ μόνον διαφορετικὰ, ἀλλὰ καποτε καὶ ἀντίθετα. Ἐἰς μᾶς λέν πὼς οἱ Ἀγγλοαμερικανοὶ συναγωνίζονται μὲ τὴν Ρωσία γιὰ τὴν «κυριαρχία» ἢ τὸν «ἐλεγχον» τῆς Εὐρώπης, ὡς ἐάν ἡ κυριαρχία πού ἡ Ρωσία ἀσκει στὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης νὰ σημοίει περίπου τὸ ἴδιον πρῶμα πού ἡ κυριαρχία τῶν ἠνω. Πολιτικῶν σημαίνει γιὰ τὸ Δυτικὸ ἠμισφαίριον. Πραγματικὰ, συχνὰ λέγεται πὼς οἱ σχέσεις τῆς Ρωσίας μὲ τὴς κυβερνήσεις τῆς Πολωνίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας, εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ἡ ἐφαρμογὴ ἐνός Ρωσικοῦ δόγματος τοῦ Μονρόε. Ἄς τὸ ἐξετάσομε. Ἡ οὐσία τοῦ ἀμερικανικοῦ δόγματος εἶναι πὼς κάθε ἀμερικανικὴ δημοκρατία πού ὑφίσταται ἐπίθεσιν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην θὰ ὑπερασπιστεῖ ἀπὸ τῆς ἠνω. Πολιτείας. Ἀλλὰ οὗτο, κανενικὰ δὲν ἔχει ὡς συνέπειαν καμιά ἐπέμβαση σὲς εσωτερικῆς ὑποθέσεις ἢ στὴ μορφή τῆς διακυβερνήσεως τῶν ἀμερικανικῶν χωρῶν. Ὑπῆρξαν ἀπόλυτα ἐλεύθερες, ἐκτός ἀπὸ πολὺ ἰσορροδικῆς καὶ παροδικῆς ἐξαιρέσεις, νὰ διαλεχθοῦν τὴς κυβερνήσεις τους, τὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ του συστήματα, τους τρόπους τῆς ζωῆς τους. Δὲν ὑπάρχει μιὰ Κομιντέρν, διευθυνόμενὴ ἀπὸ ἀμερικανούς, πού ἔχει ἀναλάβει νὰ διδώσει μετὰ τῶν γειτόνων τῆς ἀμερικανῶν θερησικὰ, κοινωνικὰ, οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ δόγματα. Τῆς χώρας αὐτῆς δὲν τῆς ἄρσεν ποτε ἡ μοναρχία, ὁ ἀποικισμὸς, ὁ ἱμπεριαλισμὸς καὶ, σὲ μερικὸς ἀπὸ τὸ λαὸ τῆς, ὁ Καθολικισμὸς. Ἐχει ὁμως ἀφίσει τὴν ἡσυχον τὸν καθολικισμὸν στὴ Λατινικὴ Ἀμερική, τὴν μοναρχία στὸ Καναδὰ, τὸν κοινὸν τῆς γείτονα (ὅπως τὸ εἶχε καμὴ καὶ γιὰ τὴ Βραζιλία, μέχρι τὴν ἡμέρα πού οἱ Βραζιλιανοὶ ἠν κατάρχησαν) καὶ δέχτηκε νὰ εἰ ἀφορῆσαι σὺνορα μὲ τὸν Καναδὰ. Καὶ στὰ χρόνια πού ὁ Καναδὸς ἦταν μιὰ ἀπλή ἀποικία δὲ πρόβαλε ἀξιώσεις νὰ προσάρμοσει τὸν τρόπο τῆς διακυβερνήσεως του μὲ τὴν ἀμερικανικὴ ἀντίληψιν γιὰ τὴν δημοκρατία. Ἀναγνώρισε τὸ δικαίωμα τῶν γειτόνων τῆς νὰ ζοῦν διαφορετικὰ, νὰ ἔχουν τὰ δικὰ τους πολιτικὰ, κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ δόγματα, παρασκευάζοντας τὸ μέλλον τους μὲ τὸ δικὸν τους τρόπο. Ἄλλωστε, στὸ κολοφῶνα τῆς βρετανικῆς δύναμιν τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ κόσμου ἔκαμαν τὴ μεγαλύτερη πρόοδο πρὸς τὴν ἐθνικὴν τους ἀνεξαρτησία. Εἶσαι ἀλήθεια πὼς στὸ τέλος τῶν Ναπολεωντικῶν πολέμων οἱ μοναρχίαι καλονορθώθησαν, ὅπως στὴ περίπτωση τῆς Γαλλίας, ἀφοσου φ νηκε πὼς αὐτὸς. ἦταν ὁ κοντινότερος δρόμος πρὸς μιὰ γινικὰ παροδικὴν νομιμότητα τῶν κυβερνήσεων. Ἀλλὰ σὲς γαλλικῆς ἀνιστροπῆς καὶ ἐπαναστάσεις τοῦ 19ου αἰῶνα, οὔτε ἡ Βρετανικὴ κυβερνήσιν, οὔτε τὰ βρετ

Ι. ΚΑΡΑΒΙΑΔΑ
τέως Υπουργού

Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο αριθμός των κομμάτων σε μία χώρα είναι ανάλογος προς το βαθμό, που η χώρα αυτή προσωποκρατείται. Οι πολιτικές θρῶες έννοιες, που διεκδικούν την έπιβολή τους είναι γενικό δύο: ο συντηρητισμός και η θέληση προς την εξέλιξη. Όταν δὲ ἡ κυβερνώσα κατάσταση εἶδαν τόσο ἀθλία γιά ἄλους ἢ τόσο ἀδικη γιά μιά μερίδα τοῦ λαοῦ, ὥστε οἱ κίνδυνοι ἀπό μιά μικρή ἀναθεώρηση τῶν ἀξιών νά εἶναι ἢ νά φίνωνται πιεστέροδεκτοι, ἀπό τήν ἐπικρατούσαν ἀθλιότητα, τότε ἐνισχύεται ὀρεκτά, καί μιά τρίτη δύναμη ἢ δύναμη τῆς—βίης ἢ μή—ἀνοικτη. Γύρω ἀπό τίς τρεῖς αὐτές ἐπιδιώξεις, ὡς πρῆνας, συμπυκνώνονται, οἱ ὁμάδες ἢ τὰ ἄτομα ὡς πολιτικές παρατάξεις οὐ ποιαδήποτε πολιτική σύγκρουση. Δυό λόγγοι ἐνισχύουν τόν γενικόν αὐτόν κανόνα: πρῶτον, οἱ τρεῖς αὐτές τάσεις ἀντιπροσωπεύουν τίς τρεῖς κύριες κατηγορίες τῶν χαρακτηριστικῶν δευτέρων ἀντιπροσωπεύουσας φάσες διακεκριμένες κατηγορίες οἰκονομικῶν συμφερόντων. Στήν σημερινή πολιτική κρίση οἱ τρεῖς αὐτές φέρονται ὡς Βασιλεία, Δημοκρατία, Κομμουνισμός. Καθε μιά ἀπό τίς τρεῖς αὐτές καταστάσεις τυπικά μόνο ἀντιπροσωπεύει τὸ ὄνομα τῆς. Στήν πράξη δὲν πρόκειται περὶ τι

τανικά ὁργανωμένα κόμματα πῆραν ὀμοαδήποτε θέση. Καί αὐτὴ ἡ γενικὴ τάση πρὸς τὴν ἐθνικὴ ἐλευθερία ἐπεκτάθηκε ἀκόμα καί σὲ «δάφνη τῆς Ἀυτοκρατορίας, ἡ Αἰθιοπία, ἡ Νέα Ζηλανδία, ἡ Ν. Ἀφρική ἢ Ἰρλανδία ἔγιναν ἀνεξάρτητα εἴη. Ἡ βρετανικὴ ἐπιθυμία πῶς οἱ Ἰνδίες θά πρέπει νά ἀκολουθήσουν αὐτὴ τὴ γενικὴ κλίση, ἔγινε σήμερα παντοῦ παραδεχτή. Ἡ Ἰρλανδία ἔχει τεράστια στρατηγικὴ σημασία γιά τὴν ἀμυνα τῆς Μ. Βρετανίας, ἀναμφισβήτητα ὅσο μεγάλη καί ἡ Πολωνία γιά τὴν ἀμυνα τῆς Ρωσίας. Ἡ Μ. Βρετανία ὁμως δὲν ἐξάρτησε τὴν παροχὴ καθ' ὅπως ἀνεξαρτησίας Κτησῆς στήν Ἰρλανδία, ἀπο τὴν ὑπόσχεση «φιλικῆς κυβερνήσεως» στὴ Δουβλίνο, γιὰ τὴ τότε ἡ κυβερνηση τοῦ κ. Νιέ Βαλέρα δὲν θάγε παραμένει στήν ἀρχὴ οὐτὰ τὰ χρόνια. Οἱ διαφορῆς αὐτές ἔχουν σημασία ὄχι γιά νά ἀποδείξουν κάποια ὑπεροχὴ στήν Ἀγγλοσαξωνικὴν κὸ τρόπο ζωῆς ἢ διακυβερνήσεως, ἀλλ' ἡ γιά νά προσδιορίσουν τίς πραγματικὲς διαφορῆς μεταξὺ Ρωσίας καί Δυτικῶν, ὡς μίαν ἀναγκαίαν εἰσαγωγὴν γιά συνεννόηση.

Ἡ Ρωσικὴ ἀποψη, περιοριζόμενὴ ἀπὸ τὴν

ἂν θά ἔχουμε τὴ θεωρητικὴ βασιλευσμένη ἢ ἀβασιλευτὴ δημοκρατία ἢ τὸν κομμουνισμό, ἀλλὰ ποιά ἀπὸ τίς τρεῖς πολιτικῆς τάσεις καί τίς ἀντίστοιχες κατηγορίες χαρακτηριστικῶν, πού ἀναφεραμε, θά ἐπικρατήσῃ. Γι' αὐτὸ ἐκεῖνο πού κυρῶς ἐνδιαφέρει, γιά νά γίνουν νοητὲς οἱ συνέπειες τῆς λύσεως πού θά δοθῆ στήν πολιτικὴ μὴς ἀντιπροσωπεύει γιά μᾶς ὄχι τόσο ὁ ὅπως τοῦ πολι εὐματος, ὅσο οἱ πολιτικῆς τάσεις ποὶ κρυπτοντοὶ κάτω ἀπὸ τὴ ὄνομασίς Βι σιλεία, Δημοκρατία, Κομμουνισμός. οἱ πο ἀ κατηγορία χ.ρ. κ. ἡ. ὡς συμπεριόντων προκεταί να ἐμπιστευοῦμε τὴ λύση ἰδῶν καθέκαστος συγκεκριμένων ζητημάτων μας. Ἄν στήν Ἑλλάδα ἢ οὐ κρούση ἤθελε γίνε γύρω ὄχι ἀπὸ τὸ πλιταϊκό, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλο ἐπιμαχο πολιτικὸ ζήτημα, ἢ συμπύκνωσῃ τῶν πολιτικῶν ὁμάδων ἤθελε πάλι ἐπινοηθῆ γύρω ἀπὸ τίς ἴσες τρεῖς γενικῆς τάσεις.

Οἱ ὄροι συντηρητισμός, ἐξέλιξη πρὸς τὴν εξέλιξη καί θέληση πρὸς τὴν ἀνατροπὴ, δὲν ἔχουν ἀκρῶς κ. θωρισμένη ἔννοια, γιὰ τὴν στήν καθὲς χώρα παίρνουν τὴν ἑρμηνεία τους ὄχι ἀπὸ τὸ λέξ κὸ, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ μέσα καί τοὺς σκοποὺς τῶν πολιτικῶν ὁμάδων πού τίς ἀντιπροσωπεύουν.

μακρόχρονη ἀνέλιξη τῆς Ρωσίας, οἱ εἶναι ἡ αἰχμὴ ἐνὸς νέου κοινωνικοῦ συστήματος, προσορισμένου νά ἐλευθερώσει τὴν ἀνθρώπινη ἀπὸ τὴν φτώχεια καί τὴν καταπίεση. εἶναι πῶς ἡ δύναμη μίαις κυβερνήσεως θά πρέπει νά χρησιμοποιεῖται γιά νά καταστῆ τὴν οἰκονομικὴν ἀντιλογίαν γιά τὸ ἀληθινὸ δόγμα καί γιά νά ἀπαγορεύσῃ πολιτικῆς ἀντι-λιτεῦσεις ἀκόμα καί σὲ δορυφόρα κράτη. Ἡ ἀποψη τῶν δυτικῶν ἐθνῶν εἶναι μᾶλλον πῶς ἡ λειτουργία τῆς ἐξουσίας, σὲ μιά ἐλευθερὴ κοινωνία εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἀντιθετὴ: ἢ νά ἐξασφαλίσουν τὸ δικαίωμα τῆς πολιτικῆς ἀντιπολιτεύσεως τὸ δικαίωμα νά ἔχουν πληροφῶριες γιά τὰ γεγονότα, πᾶνω σὲ ὅποια οἱ κυβερνήσεις βγαίνουν τὴν πολιτὴ ἢ τους, τὸ δικαίωμα νά οὐζητήσουν αὐτὰ τὰ γεγονότα καί νά ἀντιταχθῶν σὲ ὁποῖα ἰα ἐξαγομῆ ἀπὸ τὴ κυβερνηση. Ἄν μῶς ὄσοις νά συμφωνήσομε σαυτὸ τὸ σημεῖο καί στίς ἀμοιβαῖες ἐξυπακομῆς ἐλευθερίας, πληροφῶριῶν, κίνησης, παρατήρησης καί ἀδοσις, ὅς ἔχουμε κομῆ τὸ πρῶτο βῆμα στή κριτανόση καί στήν ἐξομάλυνση, γιὰ τὴ γωρῆς αὐτὸ εἶναι ἐνδοχόμενὸ νά ἀποτύχομε ἀπὸλυτα.

Ὁ ὄρος «συντηρητισμός» εἶναι ὁ πλέον ἀδόκιμος γιὰ τὸν συντηρητισμὸς στή γραμματολογικὴ του ἔννοια δίνει τὴν ἐντοπιωσῆ τῆς ἐπιμονῆς στίς ὑφιστάμενες μορφῆς τῆς ζωῆς, ἐνῶ πρακτικὰ σημαίνει κατὰ πρῶτον ὄρο: Ἄφου ὁ πλοῦτος, ἢ μορφωσῆ, οἱ συγκοινωνίες προχωροῦν, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὁποιαδήποτε πρόθεση, ἢ θέληση νά μείνουν στίς ἴσες μορφῆς τῆς ζωῆς, θά ἦταν, χωρὶς ἀμφιβολία, ὀπισθοδρομικότητα. Ἡ ἐπιμονὴ π.χ. νά μείνῃ στίς Ἠνωμένες Πολιτ. τῆς Ἀμερικῆς ἢ τῆς ζωῆ τοῦ στρατιῶνος στή μορφή πού εἶχε ἐδῶ καί 50 χρόνια, ἐνῶ σήμερα οἱ περισσότεροι στρατιῶται ἔχουν συμπληρώσει τὴ μέση ἢ τὴν ἀνώτερη ἐκπαίδευση, θά ἦταν κατὰ περισσώτερον καί ἀπὸ ὀπισθοδρομικότητα, θά ἦταν μᾶλλον μιά ῥάβδωρη κατάσταση. Ὁ συντηρητισμός δικαιολογεῖ τὸ ὄνομά του, ὅταν δέχεται τίς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς μεταβολῆς, πού ἀντιστοιχοῦν στήν προοδὸ ἢ τὴν ὀπισθοχώρησῆ τῆς πνευματικῆς μορφῶσεως καί τῶν μέσων παραγωγῆς, ὅταν οὐλοδὴ προχωρῆ μαζί μ' αὐτές.

Ἡ «θέληση πρὸς τὴν εξέλιξη» εἶναι αὐτὸ, πού ἐκφραζόμε γενικά με τὴν ἔννοια τῆς Δημοκρατίας. Ἡ «θέληση πρὸς τὴν εξέλιξη» δὲν σημαίνει ἀπλῶς νά συμβαδίζομε με τίς μεταβολῆς, τοῦ ὄλιμοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς μορφῶσεως—ἢ συμβαδίζῃ αὐτὴ εἶναι μᾶλλον ὁ συντηρητισμός—δημοκρατία σημαίνει περισσώτερον νά προκαλοῦμε οὐτὴ τὴ μετεβολῆ ἢ νά προκαλοῦμε διαρκῶς τὴ μεγαλύτερη μὸρφοσῆ καί τὴν ἀξέσησῆ τοῦ πλοῦτου. Εἶναι δὲ αὐτὸ ἐντελῶς δυνατό, χωρὶς νά μᾶς ριθῆ σὲ κομμια πολιτικὴ ὑπερβολῆ γιὰ τὴν ἄν χθῆς, με τὸν πλοῦτο καί τὴ μὸρφοσῆ, πού τότε διὰθέταμε, ἔχγομε τὴ δυναμικότητα νά φέρουμε τὴν οὐξέση, πού ἔως σήμερα πραγματοποιήθηκε, εἶναι φανερό, οἱ με τὰ σημερινὰ ἀξέσημένα μεσα, ἔχομε τὴ δυναμικότητα νά δώσομε νέα ἀξέσησῆ κ. ὄ. κ. Ἐνῶ λοιπὸν στὸ συντηρητισμὸ τὸ Κράτος ἀκολουθεῖ—σὴν περίπτωση τῆς καλύτερης του μορφῆς,—τὴν προοδὸ τῶν ἰδιωτῶν, στή Δημοκρατία τὸ ἴδιο τὸ Κράτος ἔχει τὴν πρωτοβουλία σὲ νά προκαλέσῃ τὴν προοδὸ τῶν ἰδιωτῶν. Ὁ συντηρητισμός ἀφίνοντας γιά πολὺν καιρὸ τὴν αὐτὴν κατάσταση, διευκολύνει τὴ συγκέντρωσῆ τῆς κοινωνικῆς καί τῆς οἰκονομικῆς δυναμικῆς στούς ὄλιγους αὐτὸ ὄδηγεῖ στὸ ἀσκόπο κέρδος, γιὰ τὴ ἐλαττῶνει τὸ συναγωνισμὸ καί κάνει ἀδύνατη τὴν ἀσκηση τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας. Ἡ Δημοκρατία ἐνεργῶς ἀποσκοπεῖ κατὰ τὸσο ὄλοκληρο τὸ λ. ὄ, ἀποσυγκεντρῶνοντας τὰ μέσα τῆς παραγωγῆς καί τῆς μορφῶσεως. Στίς Ἠνωμένες Πολιτ. τῆς Ἀμερικῆς ἡ βιομηχανικὴ δασμοὶ (Ὁυάσιγκτον), ἢ διανομῆ τῶν δυτικῶν γαιῶν (Λινκολν) καί ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ὀμοσπονδιακοῦ χρήματος γιά τὴ δημιουργία ἐργασίας γιά τοὺς ἰδιώτες (Φ. Ροῦζ-

βελτ) μέτρα κρατικὰ, καθαρῶς ἀντισυντηρητικὰ, ἀναφέρονται ὡς κλασσικὰ παραδείγματα δημοκρατικοῦ πνεύματος. Ἐὰν ἡ γῆ δὲν ἤθελε διανομῆ ἢ, θά ἔπεφτε ὄργα ἢ γρηγορα στούς πλοῦσιους πού δὲν θά εἶχαν κανέναν συμφορον στήν ἔνατικὴ τῆς ἐκμετάλλευση. Οἱ κάτοικοι ἐκεῖ θά ζῶσαν ὡς ἐργάται καί με πολὺ μικρότερο εἰσόδημα.

Ἡ «θέληση πρὸς τὴν ἀνατροπὴ» εἶναι φυσικὴ ἢ ἐπιδιώξῆ νά πάρουν οἱ μὴ ἔχοντες ὄτι ὄπαρχει—ἢ ἢκικά καί ὄλικα—ἀπὸ τοὺς ἔχοντας ἀντιπροσωπεδοται σήμερα ἀπὸ τὸ δόγμα τῆς καταργήσεως τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, ἀπὸ τὸν κομμουνισμό. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία εἶναι ἡ βάση ἐπάνω στήν ὁποία γίνεται δυνατὴ ἢ ἀσκηση τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας καί τῆς οἰκονομικῆς ἐλευθερίας, οὐσιαστικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, γιὰ τὸ ὁ κομμουνισμός εἶναι σήμερα—πὸ ὁ συντηρητισμός καταρρεῖ—ὁ κύριος ἀντίπαλος τῆς Δημοκρατίας. Ματαξὸ σοσιαλισμὸ καί κομμουνισμὸ δὲν ἔπαρχει θεωρητικὴ διαφορά. Ἡ διαφορά τῆς ὀνομασίας ὄφεται σὲ ἀνάγκες σχετικῆς με τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος. Τὸ ὄτι ὁ σοσιαλισμός καί ὁ κομμουνισμός οἰκειοποιούνται τὸ ὄνομα τῆς Δημοκρατίας εἶναι ζήτημα τακτικῆς ζήτημα τακτικῆς εἶναι ἐπίσης τὸ ὄτι μερικὰ δημοκρατικὰ κόμματα παίρνουν καί τὴ σοσιαλιστικὴ προσωπομία.

Ἡ Δημοκρατία ἐννοεῖ τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία καί τὸν ἐκλεκτικὸ διαφορισμό. Ὁ κομμουνισμός ὀπιστηρίζει τὴ μαζικὴ μορφή, ἐνῶ ἡ δημοκρατία ὀπιστηρίζει τὴν ὄμοια ὡς ἀθροισμα προσωπομῆς με ἀτομικὴ εὐθύνη καί πρωτοβουλία. Ἡ Δημοκρατία ἀνυλαμβάνει τὴ δημιουργία τῶν βασικῶν ἐκείνων ἐπιχειρήσεων πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά νά γίνῃ δυνατὴ ἢ διεύρυνση τοῦ πεδίου ἀσκήσεως τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας καθὼς καί ἐκείνες γιά τίς ὄποιες τὸ ἰδιωτικὸ κεφάλαιο εἶναι ἀνεπάρκες. Στήν Ἑλλάδα κανεὶς δὲν σκέφθηκε ὄτι ἡ κρατικοποίηση τῶν σιδηροδρόμων ἢ τῶν Τ.Τ.Τ. εἶναι ο.σ.αλιστικὰ μέτρα, ὄτε θά εἶναι σοσιαλισμὸς μιά κρατικὴ ἢ ἡμικρατικὴ βιομηχανία σ. ὄθρου καί χάλυρος—ἐφόσον τὸ ἰδιωτικὸ κεφάλαιο βρῖσκειται—ἀπὸ ἀνεπάρκειαν—σὲ ἀδυναμία μπρὸς σὲ μιά τέτοια ἐπιχειρησῆ.

Ἡ σύγκυση με αὐτὸ σοσιαλισμὸ καί Δημοκρατία ἔχει μιά τῆς αἰτία καί στήν εξέλιξη τῶν ἀγγλοσαξωνικῶν πολιτευμάτων. Στήν Ἀγγλία τὸ ἐργασικὸν κόμμα ἐφαρμόζει—ἔως ἰὼρ π τοῦλάχιστο—δημοκρατικὸν μερῆ, ἐνῶ συχνὰ αὐτοκαλεῖται σοσιαλιστικὸν κόμμα γιά διαφόρους λόγους. Ἡ ἐθνικοποίηση τῶν ἀνθρακωρυχείων π.χ. ἦταν ἀπαραίτητη, γιὰ τὸ τεχνικὸς τῶν ἐξοπλισμῶν ἀπαιτεῖ 125 ἑκατομ. ἄλλες τίς ὄποιες διαθέτει τῶρα γιὰ τὴ

Κυβέρνηση, και που δεν διέθεταν οι ίδιοι κτήται. Από αυτήν την ίδια ή αποδοση κατ'εργατήν έμεινε στασιμότητα στις Ρουρ ανέβηκε κατά 80 ο/ο. Όμοια είναι η κατάσταση με πολλά τμήματα της βιομηχανίας του χάλυβος. Σύγχρονα ή εργατική Κυβέρνηση δίνει ως δώρον στους ιδιοκτήτες μεγάλων κτημάτων χιλιάδες λιρών για βελτιώσεις, αντί να τα απαλλοτριώσει, όπως θά περίμενε μάλλον κανείς αν ή Κυβέρνηση αυτή ήταν πραγματικά σοσιαλιστική. Ο Ρουδζβελτ έλαβε διάφορα μέτρα έναντι της συγκεντρώσεως του κεφαλαίου και της υψώσεως των τιμών, τα οποία θά έχορακτηρίζαν ως κομμουνιστικά οι δεξιοί στην Ελλάδα. Πραγματικά δέ έιας από τους συμβούλους του Ρουδζβελτ εργασθείς έδω τους τελευταίους μήνες με επίσημη αποστολή δεν διέφυγε αυτόν το χαρακτηρισμό.

**

Η γενική αυτή θεωρηση ήταν αναγκαία για να δειχθή τι πραγματικά αντιπροσωπεύουν στην Ελλάδα οι τρεις κινήσεις: Βασιλεία, Δημοκρατία, Κομμουνισμός. Ο τριαδικός αυτός δεν ύπονοει απαραίτητως, ότι οι όπαδοί των τριών κινήσεων συνειδητά επιδιώκουν αυτούς τους σκοπούς. Ο τριαδικός είναι πραγματικός, όχι τόσο γιατί οι πολιτικοί ήγέται έχουν αυτά ως πρόρρομα τους, αλλά γιατί τα συμπεριφέροντα και οι χαρακτηρισμοί των πραγματοποιούν αυτεμάτως. Έτσι ενώ όλες σχεδόν οι τυχεδικτικές φύσεις από τους δημοκρατικούς του 1916 πέρασαν στα 1944 στον κομμουνισμό, αντιποιοχο δλοι σχι δέν, όσοι έχουν μεγάλα οικονομικά συμφέροντα, τα οποία με τον τρόπον αυτόν υποστηρίζονται, αντιπροσωπεύουν στο σύνολο τους το σημερινό οικονομικό σύστημα, ή ακριβέστερα την νοστροπία ή όπία ευεθύνει τις κατευθύνσεις στην οικονομική μας πολιτική από την εποχή της απελευθερώσεώς μας. Αυτή είναι σε πολλά συγγενής με την νοστροπία ή όποια κρατεί την Έγγυς και τη Μέση Ανατολή στην πρωτόγονη κατάσταση που δλοι γνωρίζουμε. Έπειδή κάναμε την απαλλοτρίωση των μεγάλων κτημάτων, νομίσαμε, ότι αυτό μάς έβγαλε από τη φεουδαλική κατάσταση που έμποδίζει την αύξηση του πλούτου. Η πραγματικότητα είναι ότι ή διανομή των γαιών ήταν καθαρά μηχανική, δέν συμπληρώθηκε δηλαδή με αντικατάσταση του φεουδαλικού με άλλο οργανικό σύστημα. Εκτός από τα μέτρα που έλαβε ή πρώτη δημοκρατία υπέρ των άγροτων με τόσο ενεργητικά αποτελέσματα, καμιά μεταβολή στο πνεύμα της οικονομίας δέν έλαχε.

Το πνεύμα όμως που κρατεί την Έγγυς και τη Μέση Ανατολή στην πρωτόγονη κατάσταση δίπλα σ' ένα τόσο έντονο Εθ-

ρωστικό ύλικό πολιτισμό δέν υπάρχει φυσικά μόνο στη μερφή της ιδιοκτησίας της γης. Το πνεύμα αυτό είναι γενικό σ' όλην την οικονομία και μπορούμε να το εκφράσουμε λέγοντας ότι το ισχνό κεφάλαιο, που υπάρχει δέν μάλιστα σιγή διάθεση του συνόλου ως αύξηση των μέσων παραγωγής δέν δρά δηλαδή παραγωγικά, αλλά χρησιμεύει μάλλον—δπως και στην περίπτωση του φεουδάρχου—στην προμήθεια αγαθών εύμορείας για μιά περιορισμένη μερίδα του συνόλου. Ο συντηρητισμός, που συκεντρώθηκε γύρω από το Βασιλισμό, αντιπροσωπεύει, συνειδητά ή όχι, την τήρηση της παραμονής σ' αυτό το πνεύμα. Η Δημοκρατία αντιπροσωπεύει την τάση να φύγουμε από αυτήν την κατάσταση. Πρέπει δέ να σημειωθεί, ότι και ή Δημοκρατία του 1924 και ή τελευταία Δημοκρατική Κυβέρνηση έδειξαν αυτό το πνεύμα. Τουναντιον οι πολιτικές δυνάμεις του σημερινού βασιλισμού και στον κίρο της πρώτης Δημοκρατίας, όταν ή ανένεώανε την οικονομία μας με τα μεγάλα έργα έργείων βελτιώσεων, ανέτδρασε και τώρα μόλις ανέλαβαν την αρχή δ ίχουν καθαρά την έπιμονή τους στη φεουδαλική αντίληψη της στασιμότητας της οικονομίας στις υπάρχουσες έπιχειρήσεις, της μικρής σποδόσεως και έργατην και του μικρού ήμερμισθίου. Το να άταλλίγη ή χώρα μας από το πνεύμα αυτό της οικονομίας είναι ζήτημα ζωής, για ή συνέχεια της ση του πληθυσμού και ή σασιμότης της παραγωγής υπάρχει άβυσσος φόβος να δδηήσουν μέσον του ύποσιτισμού και της άλλης αθλιότητας σε έκφυλισμό της κοινωνίας μας. Στον πολιτικό τομέα ή οικονομική μας ύποτέλεια, μεταβληθείσα από την έμμεση προπολεμική μερφή στην άμεση σημερινή, είναι τοπινωική σε βαθμό που δέν πρέπει να θεωρηται άνεκτός. Το πνεύμα της Έγγυς και της Μέσης Ανατολής δέν δι τηρείται μόνο στη διευθύνουσα οικονομική μας τάξη ύπάρχει έπίσης σε ένα μέρος του λαού ανάμεσά του βρίσκει εύκολα όπαδοους ό συντηρητισμός παρουσιαζόμενος ως πρόμαχος του έθνικισμού.

Ο Κομμουνισμός στην Ελλάδα και γιατί είναι κίνηση καθαρά αντιδημοκρατική και γιατί θέλει να γενικοποιήσει τις βλέψεις μιάς μικρής μειψηφίας, της όποιας τα άμεσα συμφέροντά δέν συμφωνούν πάντα με τα συμφέροντα του συνόλου και για άλλους λόγους, βλέπει γιατί δίνει δικαιολογημένα έπιχειρήματα στο συντηρητισμό δέν είναι χρήσιμος παρά έως το σημεϊό, που με την ανατρεπτική του διάθεση δημιουργεί στο λαό την πεποίθηση, ότι ύπάρχει ένας τρόπος να βγούμε από τη σημερινή αθλιότητα, έστω και αν ό τρόπος αυτός είναι λανθασμένος. Η έπιμονή του όμως να φθάση σε συγκεκριμένα αποτε-

λέσματα σύμφωνα με τη θεωρία του—τόσο στη μευδο ως και στο σκοπό—δέν μπορεί παρά να οδηγή σε μιά άναταραχή, που σε τόσο πτωχό τόπο φέρνει τα αντίθετα αποτελέσματα, όχι μόνο γιατί ή άναταραχή φέρνει μεγαλύτερη πτώχεια, αλλά και γιατί ή άπογοήτευση όδηεί περισσότερο στο συντηρητισμό. Περισσότερο από ήθε άλλη Εύρωπαϊκή χώρα ή δημοκρατική οικονομία είναι άπ ραίτητη στην Ελλάδα.

Τα οικονομικά όμως φαινόμενα δέν είναι εκείνα που κυβερνούν τον κόσμο και ή δική μας σημερινή κρίση όπως και ή μεγάλη κρίση του 1916 δέν όφίλειται κυρίως σ' αυτά. Και στον τριαδικό διαφωτισμό: Βασιλεία, Δημοκρατία, Κομμουνισμός, άλλα κίνητρα, ήθικά και πνευματικά, είναι περισσότερο προκοθοριστικά. Ο πόλεμος στο Άλβανικό μέτωπο και στο όχυρά της Μακεδονίας, καθώς και ή κατάσταση της κατοχής είναι έντελως φυσικό, ότι έδωκον την εύκαιρία να έλθουν στο προσκήνιο με γούλες ήθικές δυνάμεις και αδυναμίες όχι μόνο των άτόμων άλλα και των πολιτικών ιδεολογιών. Και στον συντεταγμένο μέν πόλεμο έως το σπάσιμο του μετώπου δλοι οι Έλληνες υπερέβησαν τον έαυτό τους,

Στην κατοχή όμως ένω δλος ό λαός έμεινε άκαμπτος τό μεγάλο μέρος των ήγουμένων της λεγ μνης δεξιάς άπουσίασε από την αντίσταση. Άλλοι από αυτούς συνεργασθήκαν με τον κατακτητή και άλλοι συνδεδήκαν κατά τέτοιον τρόπο με τους οικονομικούς συνεργάτες του έχθρου, τους λεγομένους δουλολόγους, ώστε τώρα είναι ύποχείριοι των σε βαθμό που βρίσκονται άναγκασμένοι να έπιμένουν στο περιώνυμο ψήφισμα έπαικείας απέναντι των δουλολόγων, που τόσο ήθελαν να άποφύγουν, γιατί άποτελεί ένα φοβερό σίγμα στη βολική παράτηξη. Όλοι αυτοί οι κριτικισκοθέτες ή ύπόδικι για έθνηκή άνξιοτητα άνήκουν στους πρωτειστάτας της βασιλικής παλινρθώσεως. Όλοι όσοι στην κατοχή φανήκαν πρόθυμοι να πάρουν αξιώματα και να εκμεταλλευθούν την πτώση του Έθνους για να κερδίσουν, έπέδρασαν χωρίς αμφιβολία άποθαρρυντικά στο λαό.

Στην μεγάλη δυστυχία τό μόνο δλο που μένει είναι ή πίστη προς κάτι άνωτερο. Το σπάσιμο της έθνικης άλληλεγγύης από τους τόσο ύποστηρικτάς των Ισοδυναμεί με πράγματική προδοσία. Ο λαός δέν τους άκολούθησε και δέ λύγισε αν όμως τους άκολουθούσε και κατώρθωσε ό έχθρος να στείλη στο μέτωπο κατά των συμμάχων μας μερικά έλληνικά τάγ-

ματα; Η πρόψη του κομμουνισμοδ είναι κατάλληλη να έξαπατήσει τό λαό, αλλά δέν τους άπαλλάσσει. Η μιά προδοσία δέν είναι καλύτερη από την άλλη.

Όσοι σήμερα άποτελούν τη δημοκρατική παράταξη, έμειναν στην κατοχή άμεσοι παραστάται του λαού. Το ΚΚΕ δέν τους έπέεψ δυστυχς σημαντική ένοπληδρ σηκυνή, ησε άηλεώς δσους πήγαν στα βουνά και ούτό είναι τό μεγαλύτερό του έθνικό έγκλημα. Δημοκρατικοί ήνέται συρθηκαν στα στρατοδικεία και στις φυλακές βοήθησαν τό λαό και στην πείνα και στην ψυχική του αντίσταση.

Ο κομμουνισμός από τό άλλο μέρος βρήκε με την κατοχή την εύκαιρία να δειχθή τό τι ακριβώς είναι. Κάτω από την άρχηγία ψυχοπαθών έπανοστατών έστρεψε τα όπλα έναντιον της Ελλάδος ή στιγμή του μαρτυρίου και συγχρόνως ή στιγμή που προυσιάζονται ή μοναδική εύκαιρία να πληρωθούν οι πόθοι των ύποδύλων άδελφών μας.

**

Η πλεονεξία και ό όπιορτουρισμός ύπρηξαν ό οδηγός των δεξιών και των άριστερών και τίποτε δέν έπιβραίνωνει περισσότερο αυτή την άλήθεια δσον άφορά τό βασιλισμό, παρά τό ότι ώρισαν τό δημοψήφισμα, μιά πρόσθετη δηλαδή αίτία έσωτερικής άνωμαλίας κατά τη διάρκεια της εκδόκσεως των έθνικών μας διεκδικήσεων.

**

Αυτό είναι στην ούσία του ό τριαδικός διαφωτισμός, που συμπυκνώνει σήμερα σε τρία στρατοπέδα το λαό μας. Αντίθετα ίσως από ό,τι συμβαίνει σε άλλα έθνη τα οικονομικά είναι δευτερογενή. Στο άποτέλεσμα όμως τα οικονομικά θά έχουν τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Γι' αυτό και άσχοληθήκαμε περισσότερο μ' αυτά. Έχουμε φθάσει τώρα σ' ένα κρίσιμο σημείο της οικονομικής μας ιστορίας. Όταν άά έχη έντελώς άποκατασθή ή προπολεμική μας οικονομία, δέν θά έχουμε τα μέσα ούτε τις πολεμικές μας δυνάμεις να συντηρήσουμε. Το οικονομικό μας σύστημα πρέπει να άλλαξη πριν γίνη πολύ άργά και από την έθνική και όπό την κοινωνική άπψη. Όμοια άνάγκη έγινε αίσθητή και στην Άγγλία και στην Άμερική εκεί άρχισε ή μεταβολή. Σε μας είναι ζήτημα ύπόρξεως να προχωρήση πολύ περισσότερο.

ΤΟ ΑΛΥΤΟ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Εκείνο που ονομάστηκε το «Γερμανικό πρόβλημα» παραμένει πάντα η λιθία λίθος για την παγκόσμια ειρήνη. Όσο κι' αν, παροδικά, ή προσωρήμας αποσπώνται από τοπικές διαφορές, πού γειτονικές σε μας, πρέπει πάντα να έχουμε στο νου μας πως το ζήτημα ε κείνο που θα δώσει τη λύση στις σκέψεις των Μεγάλων είναι ο τρόπος που θα διοικηθεί η Γερμανία, τουλάχιστο στις άμεσες δεκαετίδες.

Η «Δημ. Επιθεώρηση» από τα πρώτα της κιόλας φέλλα, με άρθρα διαλεχτών ξένων δημοσιολόγων, έδειξε στους αναγνώστες της που δολοκτοναν ή δοκιμασία για την παγκόσμια ειρήνη.

Τό πάρα κάτω άρθρο συγγραφέα που πριν λίγους μήνες είχε την ευκαιρία να επισκευτεί τη Γερμανία, φωτίζει το «πρόβλημα» στις τελευταίες του εξελίξεις και δίνει τις άμεσες τάσεις για τη λύση του.

Οι καταγγελίες που ανταλλάχθηκαν στην τελευταία Διάσκεψη των τριών χωρών στο Παρίσι, έδειξαν γυμνές στο κόσμο τις φασιστικές διαφορές που ύφιστανται μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης και των τριών δυτικών δημοκρατιών, σχετικά με την άκολουθητά πολιτική στη Γερμανία.

Η πρώτη κατηγορία που ακούστηκε από τον Ρώσο Υπουργό των Εξωτερικών, ήταν πως ο ναζισμός δεν ξεριζώθηκε αποτελεσματικά στη Βρετανική, Αμερικανική και Γαλλική ζώνη κατοχής. Στη πραγματικότητα, το ξεκοθάρωμα των άλλων ναζιδών, ξεπερνάει κατά πολύ, ότι ο περισσότερο κόσμος θεωρεί λογικό. Το δίωξιμο από τις θέσεις του τόσων εμπειρών ανθρώπων, από κάθε επίπεδο, αδυνατίζει κι' άλλας την αποδοτικότητα της διοίκησης και τη βιομηχανία.

Μεγάλος αριθμός ανθρώπων βρέθηκαν σ' αυτή τη κατάσταση, περιλαμβανόμενων και πολλών από κατώτατες θέσεις. Στη πραγματικότητα, αν επιτρέψουμε ούτι ή εκκοθάρωση να πάει ακόμα πάρα πέρα, θα δημιουργησούν μια άσπυνη τάξη από άπλησταστους ανθρώπους, που θα εφοδιάζει τους κιόλας έτοιμους πυρήνες για ένα επικίνδυνο μυστικό κίνημα.

Απ' το άλλο μέρος, η Σοβιετική μέθοδος χειρισμού αυτού του προβλήματος στη ζώνη τους, υπόκειται σε σοβαρή κριτική. Είναι αλήθεια πως πολλοί ναζιδες φυλάκιστηκαν, ή εκτοπίστηκαν στη Ρωσία. Όμως, υπάρχουν πολυάριθμοι άλλοι, όχι λιγότερο διαπρεπείς, που τους δόθηκε ή ευκαιρία να κερδίσουν την άσπυνη, ή γρηγορόμενοι στο Κομμουνιστικό Κόμμα.

Ετσι αντίκρζουμε το παράξενο θέαμα, άλλωτε ναζιδών, να διδάσκουν, πάνω σε δημόσιες εξέδρες, έναν εθνικιστικό κλάδο γερμανικού κομμουνισμού, που, έκτος από παραλλαγές στην όρολογία, έχει μ'α καταφανή όμοιότητα με τον Έθνικσοσιαλισμό. Ο κ. Μολοτωφ εξακολούθησε να κατηγορεί τους άλλους τρεις συμμάχους για έλλειψη ζήλου στην εκάθιδρωση μιας γερμανικής δημοκρατίας. Η διαφωνία πάνω σ' αυτό ένδεχομένως προέρχεται από τη βασική διαφορά μεταξύ των δυτικών ιδεών για τη συνταγματική δημοκρατία και τη σοβιετική έννοια της δικτατορίας του προλεταριάτου.

Η δύνομη του προσωπικού μιλιταρισμού προέρχονταν από τη συγκεντρωση της έξουσίας σ'α χερια της κεντρικής κυβέρνησης του Βερολίνου. Και οε τοούτο οι ναζιδες πρόσθεσαν ακόμα τον προνομιούχο έλεχου κάθε πολιτικής εκδήλωσης, με την ύπαρξη ενός μόνου κρατικού κόμματος. Οι Δυτικές Δυνάμεις έχουν σωστά αποφασίσει να εφοδιάσουν τη νέα Γερμανία με κάθε πρακτική προφύλαξη εναντίον μιας επανεμφάνισης αυτών των δυο κακών.

Η εξαπλωτική μάζα της Πρωσίας εχει διαλυθεί. Νέο, μέσου μεγέθους, κράτη δημιουργούνται. Υποκείμενα στο τελικό συμμαχικό έλεγχου, θα κυβερνηθούν στη πρεπουσα στιγμή από έλεγγόμενα αντιπροσωπευτικά σώματα.

Υπορχει ένδεχομένως πρόθεση να ιδρυθεί ένα όμοσπονδιακό Κοινοβούλιο, για όλοκληρη τη Γερμανία, στο όποιον οι πολιτείες θα μεταβιβάσουν το βάρος για κύσιες εθνικές λειτουργίες, όπως ή τοχυδρομική ύπηρεσία, οι συγκιωνίες, οι φόροι και τα έξωτερικά ζητήματα. Η υπό-

λοιπη έξουσία των όμοσπονδιακών πολιτειών, διασθάνομαι ότι θα έγκειται στη προστασία των έλευθεριών του λαού έναντίον σφετερισμών από τη κεντρική εκτελεστική έξουσία και θα ενεργεί ως άνασταλτικό εμπόδιο πάνω σε τυχοδιώκτες στρατιωτικούς που ένδέχεται, η όοκαιρα, να άποχτήσουν τα ήνια της έξουσίας. Αούτη ή ιδέα, μιας όμοσπονδιακής Γερμανίας, προς την όποιαν ή Μ. Βρετανία, ή Γαλλία και ή Ην. Πολιτείες εργάζονται, δεν βρσκει την ύποστήριξη της Ρωσικής Κυβέρνησης.

Αφού ή έλευθερη συζήτηση και ή άμφισβήτηση, μεταξύ των οργανωμένων σωμάτων, με έλεθρες δοξασίες, είναι το ζωτικό αίμα του δημοκρατικού συστήματος, οι στρατιωτικές Διοικήσεις των δυτικών ζωνών ένισχυσαν και βοήθησαν τέ σχηματισμό πολιτικών κινήσεων πικίλλων άπ χρώων. Στη Ρωσική ζώνη ή έλευθερία του λόγου και οι πολιτικές συνειρσιμός άναγνωρίζονται, βεβαία. Άλλα οι σοβιετικές άρχες δεν κρύβουν την προτίμησή τους για το σύστημα του ένός μόνου κόμματος, του Κομμουνιστικού έινheitspartei που τοδ δίνουν κάθε είδους έπίσημη και άνεπισημη ύποστήριξη.

Διαφωνίες, μάλλον για οικονομικές παρά για πολιτικές εμάσεις, είναι ύπεύθυνες για τη σημερινή κατάσταση της παγκόσμιας έντασης. Άρέση εις εις είναι ή άρνηση της Ρωσίας να εφαρμσει την άποψη του Πίσοδου, σύμφωνα με την όποια τη Γερμανία θα έπρεπε να τη μεταχειριστούν σαν ένα οικονομικό όνολο. Η άπροθυμία της Ρωσίας να καταστήσει το περίσπμα της π.ρ.ωγής της άνατολικής ζώνης χρησιμοποίησις για τοές ύποσπιζόμενους πληθυσμούς της δυτικής Γερμανίας, κατέστησε, βεβαία, αναγκαία την είσαγωγή σημαντικών, ποσότητων προσθετης τρέφης από το έξωτερικό, εις βάρος των Βρετανών και Άμερικανών φορολογουμένων.

Άκόμα και στις άλλες συμμαχικές ζώνες, όπου ύφιστάται κάθε έπιθυμία για συνεργασία, ή ύπαρξη διαφωρητικών και μη συνορμολογημένων έμπορικών κατευθύνσεων, έχει σοβαρά όργοπορσις και περιορσις την έλευθερη άνταλλαγή αγαθών και ύπηρεσιών.

Είναι καιτωφανες τώρα πως κάμια παράδος χρόνου και ύπομονης δεν θα συμβιβάσουν τις διαφορές που έχουν εκδηλωθεί με οξύ της Ρωσίας και των άλλων κατευθύνσεων δυνάμεων. Για τοούτο, το πολιτικό και οικονομικό αδιέξοδο δεν θα πρέπει να έπιτραπεί να τραβήξει, έστω και μιά στιγμή, περισσότερο από ότι είναι άναγκαίο. Αυτό δεν σημαίνει πως ή Μ. Βρετανία θα πρέπει να δράσει άκομω-

μένη. Η του κ. Μπέβιν διακήρυξη πως θα άναδιργανώσει τη βρετανική ζώνη ως άνεξάρτητη, ύποσυντηρουμενη μονάδα, είναι μιά άπόφαση άπελπισίας, που αν υλοθετηθεί θα έχει κατοστρηπτικά άποτελέσματα για την Ευρώπη. Πθ. νεν ή Ρωσία να άρνηθεί τη συνερασία. Άλλά αούτο δεν είναι λόγος για μας να μη βάλουμε το χέρι μας κι' να έγκαταλείψουμε κάθε περιτέρω προσποθεια για να κανόνισουμε ένα έναρμονισμένο μέλλον για τη Γερμανία. Άν όφισουμε για μιά στιγμή τους Γερμανούς να άνοηθούν πως σκεπτόμαστε να μετατρέψουμε τις σημερινές αούθυρατες ζώνες κατοχής σε μσοδιορκείς αούτον μες περιοχές, θα κατι στρέψουμε με μιά κοθε τους πίστη σε μας και στη δημοκρατία. Ένω θα άφίνουν πντοτε τη θύρα άνοιχτή σε μιά σοβιετική πρωτοβουλία συμμετοχής, οι τρεις άπομένοντες συνεταιίροι θα πρέπει να συνερχίζουν την έρυσία μαζί. Η πολιτική του Πότσδαμ θα πρέπει άμέσως να μπει σε έφαρμογή, στις τρεις ζώνες, τη Βρετανική, την Άμερικανική και τη Γαλλική.

Ολάκερη ή συνδυασμένη περιφέρεια θα έπρεπε είνονομικώς και πολιτικώς να όλοκληρωθεί. Όλα τα μεταξύ των ζωνών έμπόδια θα πρέπει να άρθουν και μιά κεντρική όργανωση να διουργηθεί για να προσοριρζει τις χριστομο ούμενες πηγές τριφάν, όλικών και βερμηχοικών αγαθών. Μιά κινή διμσοκοινωνική πολιτική θα πρέπει να γίνει έεχ ή και να καθοριστεί ή αντίστοιχη συμβολή κάθε έθνοτητας στη δαπάνη των είσαγωγών. Άπό πολιτικής πλευρας, οι τρεις Σύμμαχοι θα έπρεπε να άποφασίζουσιν από κοινού σχετικά με τις διορκικές φάσεις που θα πρέπει να διανυθούν στην πορεία για τη δημιουργία μιας δημοκρατικής όμοσπονδης Γερμανίας.

Ός άποδειξη για τη πρόθεσή μας να διοσώσουμε την ένότητα του γερμανικού έθνους θα έπρεπε, όσο μπορούμε γρηγορότερα, να κατορτισουμε ένα Κεντρικό Γερμανικό Συμβουλευτικό Σώμα, σε κάποια κατάλληλη πολη των δυτικών ζωνών. Αούτο το Σώμα θα άποτελέσει τη πρώτη πέτρα για την ένδεχομένη δημιουργία ενός γερμανικού μσοοδιακού Κοινοβουλίου. Για τοούτο θα έπρεπε να κιναρτιστεί, απ' άρχης από άντιπρ σώπους κάθε περιοχής του Ράιχ, περιλαμβανομένης και της Ρωσικής ζώνης, έστω κι' αν, στους τελευταίους αούτους, δε θα έπιτρέπονταν να παρρηθεούν.

Και πρέπει να κοιτάξουμε πιο μακρυσ, προς το άιώτερο μέλλον, όταν ή Γερμανία, όπως αναπόφευχτα θα γίνει, θα καταλάβει πάλι μια θέση δύναμης και έπιρρής άνάμεσα στα έθνη. Θα είναι καθήκον μας, σ'α χρόνια που έρχονται, να διβάσουμε το γερμανικό λαό να βρει μιά

I. Ν. ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
Καθ. Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ*

9. Η θρησκεία.

Η αξία όμως εκείνη, η οποία περισσότερο απ' όλες τις άλλες θα μπορούσε να συντελέσει για την ανύψωση της εξωσχολικής αγωγής, και την απελευθέρωση της από πρόχειρα ιδεολογικά ή δογματικά στοιχεία, είναι η θρησκεία ή καλύτερα το πνεύμα της θρησκείας. Το πνεύμα το αυτό, αν πνεύση ελεύθερο από τύπους, είναι μεγάλη δύναμη ζωής και πειθεί καλύτερα από κάθε άλλη ιδεολογία ή λογική.

Μεταπολεμικά το θρησκευτικό βίωμα είναι πολύ έντονο μέσα σε παρά πολλούς νέους. Υπάρχει ανάγκη και κλίση της ψυχής προς τη θρησκεία. Ο κίνδυνος όμως είναι, μήπως τα κινήματα αυτά της ψυχής των νέων, μήπως τα σκιρτήματα αυτά του πνεύματός των, τα περιρρίψουν οι οδηγοί ή τα κατευθύνουν στραβά, εκεί όπου δεν υπάρχει το πνεύμα της θρησκείας, αλλά οι τύποι και η θρησκοληψία.

Το πνεύμα του χριστιανισμού είναι μεγάλη παιδευτική δύναμη, γιατί γίνεται πηγή θάρρους για τη ζωή και γιατί είναι θρησκεία που μιλάει άμεσα στον άνθρωπο δίχως μεστέμνη. Είναι άλλωστε θρησκεία θεού που έγινε άνθρωπος. Για την ελληνική μάλιστα παιδεία και εξωσχολική αγωγή το πνεύμα του χριστιανισμού έχει μεγαλύτερη σημασία, γιατί το πνεύμα αυτό ενώθηκε απ' αρχής της ζωής του με το ελληνικό πνεύμα, έγινε λόγος. Έτσι εδημιουργήθηκε η ελληνοχριστιανική παράδοση, το μεγαλύτερο πνευματικό αγαθό του ελληνικού έθνους. Η παράδοση αυτή μορφώνει, αληθινά, γιατί είναι δώος ανθρώπινη. Διπλά στις εικόνες των αποστόλων, σε παλαιότερες εποχές, ή πίστη των ελλήνων έβαζε τις εικόνες του Πυθαγόρα, του Σωκράτη και

(* Συνεχία από το προηγούμενο τεύχος

ειρηνική και δημιουργική διέξοδο για τα προσόντα που αναμφίβολα διαθέτει, μα που τα έχει πολύ συχνά χρησιμοποιήσει για να φέρει τον δλεθρο στον ίδιο τον έαυτό του και στους άλλους.

του Πλάτωνα. Τόσο ελεύθερο στάθηκε το χριστιανικό πνεύμα εδώ στην Ελλάδα, τόσο ανθρωπιστικό. Έπάνω σ' αυτό το ελληνοχριστιανικό πνεύμα πρέπει εδώ στην Ελλάδα, να οικοδομηθεί το έργο της και η μεγάλη εξωσχολική μορφωτική προσπάθεια, ο προσκοπισμός. Πρέπει ο προσκοπισμός να διδάξει τους νέους και τις νέες τα στοιχεία της παραδόσεως αυτής, η οποία ύψώνει το άτομο πρσ από τον έαυτό του, το ένώνει με ανώτερα ιδανικά, με το γενικό, με τα άπειρο. Ο Χριστιανισμός ως πνεύμα και η εκκλησία ως ύψηλη λειτουργία, ως ζωή πνεύματος, ως ύψηλο θεατρό το θείου λόγου, ως κάποια συνέχεια και ανύψωση της αρχαίας τραγωδίας, θα ήταν μεγάλες μορφωτικές δυνάμεις για όλο τον ελληνικό λαό, ο οποίος τόσο διψάει για ανώτερη πνευματικότητα. Μέσα σε κάθε ύψηλη θρησκεία μειώνεται η αιμοκικότητα δίχως ο άνθρωπος να χάνει την αξία του. Γ' αντιθετο ακριβώς γίνεται, μεγαλώνει η αξία του. Και μεγαλώνει ανάλογα με τη δύναμη που έχει ο άνθρωπος να θυσιάζει. Το αυτό το πνεύμα τη θυσίας, που υπάρχει μέσα στο Χριστιανισμό, μορφώνει περισσότερο από κάθε δόγμα, και αυτό πρέπει να αναπτύξει ο προσκοπισμός στα παιδιά.

10. Η σωματική αγωγή

Άλλη μεγάλη μορφωτική δύναμη, ιδιαίτερα στην εξωσχολική αγωγή, είναι η σωματική εργασία. Η αγωγή όμως προς αυτήν είναι στον τόπο μας κάτι έντελως παραγωρισμένο. Είναι μεγάλη πλάνη να θεωρηθεί η σωματική εργασία ως κάτι κατώτερο. Τίως τα παιδιά των πόλεων, γιατί τα παιδιά των χωριών δουλεύουν ίσως περισσότερο απ' ότι πρέπει, έχουν ανάγκη από τη σωματική εργασία και γενικό από την οικίσωση με τις λειτουργίες τις υλικές της ζωής. Το ιδανικό θα ήταν τα παιδιά αυτά, το καλοκαίρι ιδίως, να βγαίνουν στην ύπαιθρο, όχι ομαδιασμένα σε κατασκηνώσεις, αλλά σκορπισμένα μέσα στις γωργικές και ναυτικές κοινότητες, όπου να δου-

λεύονται με τη ζωή του λαού. Άλλά και μέσα στα σχολεία πρέπει να καθιερωθεί η χειρωνακτική, παγγελματική εργασία. Το πνεύμα του σχολείου μας θ' αλλάξει από τη στιγμή που η σωματική επαγγελματική εργασία θα θεωρηθεί τόσο τιμητική για τους τροφίμους του σχολείου, όσο και τα ίδια τα γραμματα. Τι γεωργικές ή τι κτηνοτροφικές γνώσεις έχει ένα παιδί των πολλών; Αντιθετα με τις γνώσεις που έχει, τις άστικές, ερωνεύεται τις γνώσεις που δεν έχει, τις δημιουργικές, τις παραγωγικές.

Η σωματική εργασία μέσα στο σχολείο και έξω από το σχολείο όπου παιδεύονται νέοι, πρέπει να γίνει κανόνας. Δεν μπορεί άλλωστε να συνδέσουμε την παιδεία και τον άνθρωπο, ο οποίος είναι σήμερα χωρισμένος σε πολλά κομμάτια. Κατορθώσουμε να χωρίσουμε επικίνδυνα το πνεύμα από το σώμα.

Η σωματική εργασία θα βοηθήσει να ξανασυντεθεί η προσωπικότητα και να ύψωθεί η αξία της. Είναι άλλωστε και εμπειρικά αποδειγμένο, ότι τα παιδιά, που εργάζονται και πνευματικά, έχουν μεγαλύτερη κρίση και νοημοσύνη από εκείνα που γνωρίζουν μονάχα την πνευματική εργασία. Άλλά το μεγαλύτερο κακό γίνεται στον χαρακτήρα των παιδιών.

Είναι βέβαιο ότι διαστρέφεται ο χαρακτήρας του ανθρώπου, όταν αυτός δεν γνωρίζει ποτέ τι σημαίνει χειρωνακτική εργασία. Κάποια ψυχική ανωπρία είναι τότε αναπόφευκτη.

Σώμα και πνεύμα είναι κατά βάθος άχωριστα. Σωματική λοιπόν και πνευματική αγωγή πρέπει να βοδίζονται ή μά παραλληλα με την άλλη. Ούτε το ένα, ούτε τ' άλλο συμφέρει να άπομονώνεται. Οι άρχαίοι, οι άποιοι εύρηκαν το μέτρο, για να το βρουν έγνωρισαν και τις άκρότητες. «Οι μόν γυμναστική άκράτω χρησάμενοι, άγρωτεροι του δεοντος άποβήνουσιν, οι δε μουσική μαλακώτεροι άυ γίνονται ή ως κάλλιον αυτοίς».

«Όσοι καταγίνονται με άκρατη γυμναστική γίνονται άγρωτεροι άπ' ότι πρέπει, όσοι πάλι με άκρατη μουσική γίνονται μαλακώτεροι άπ' ότι είναι καλό γι' αυτούς. Τα σώματα όμως των ελληνοπαίδων πρέπει να τα φέρωμε έγγυτερα προς τη φύση, να τα λούσωμε με φώς, άερα και νερό, και γενικά να ήμερώσωμε τη σχέση μας με τα στοιχεία. Η θεία άπλότητα της ελληνικής φύσεως, όσο περισσότερο την συναναστροφώμαστε, θα χαράξει βαθύτερα τα ίχνη της μέσα στην ψυχή μας. Λέγουν οι έξνοι, ότι άπορχει αντίφαση μεταξύ αυτής, και του χαρακτήρα των σημερινών Έλλήνων. Ναι, γιατί οι σημερινοί Έλληνες πράγματι δεν είχαν καιρό να αναπαυθούν μέσα στη θεία άπλότητα των ελληνικών τοπίων. Και δεν είχαν ούτε ήσυχια. Οι έπιδρομές, και πολεμοί, οι βαρβαριές ενώ γενεί δεν τους άφίνουν να χα-

ρουντόνευατό τους και το περιβάλλον τους, να ένωθούν με την άπλότητα του.

Το τοπίο μορφώνει τον άνθρωπο, όπως πάλι και ο άνθρωπος μορφώνει το τοπίο.

Θα μορφώσωμε σταθερό τρόπο να αισθανόμαστε και να σκεπτόμαστε, όταν έμβαθύνωμε στο πνεύμα της Ιστορίας και της μοίρας μας, και όταν δεθώμε ακόμα βαθύτερα με τα τοπία μας.

Ο νέος Έλληνισμός θα ίσοροπήσει ψυχικά και πνευματικά όταν ήσυχάσει και ως από τις έπιδρομές και τις άπειλές των βαρβαρων. Τότε θα έχη καιρό να φέρη σε ένταση και σε βαθεία σχέση όλα τα στοιχεία, που άπαρτίζουν το είναι του. Το τε θα ίσρύση καινούργιο πολιτισμό, θα ανακαλύψη και πάλι τότε το παλιό ελληνικό μυστήριο της ενότητας του πνεύματος και του σώματος. Ποτέ άλλωστε ο ελληνισμός δεν έχασε από μέσα του την ενότητα αυτήν. Την κράτησε ζωντανή ως τα σημερα μέσα στην έννοια που έχει για το παληκάρι. Το παληκάρι δεν είναι μόνον ο σωματικά, αλλά και ο πνευματικά άξιος νέος. Δεν είναι μόνον ο άμορφος και άδυνατός, αλλά και ο πνευματικά άρτιος. Είναι ο άρχαίος έφηβος. Η Ολυμπιακή ιδέα, η οποία συνδυάζει και ένώνει πλαστικά το σώμα και το πνεύμα, κατ' ούσαν έμεινε ζωντανή μέσα στην παράδοση του ελληνικού λαού. Το ρωμαϊκό ίπποδρόμιο που ήλθε να αντικαταστήσει την Ολυμπιακή ιδέα, νικήθηκε κατά βάθος από τη μεγάλη ιδέα την ολυμπιακή που είχε και έχη ο ελληνικός λαός για τον άνθρωπο. Σώμα και πνεύμα δε χωρίσθηκαν εδώ παρά για να ένωθούν πιά σφιχτά. Μπορούμε να φαντασθώμε πόση περιφρόνηση θα αισθάνονται οι άληθινοί Έλληνες κατά την έποχή των Ρωμαίων προς το βαρβαρο έπινόμα τους, των ίπποδρόμο. Ήταν και αυτή μια έκδηλωση ήθικης αντίστασεως εναντίον των κατακτητών, οι άποιοι ένόμιζαν ότι με rapem et circenses θα καταχτήσου την Ελλάδα ήθικώς και πνευματικώς. Με την την Ολυμπιακή ιδέα και θεωρία το ελληνικό έθνος φανέρωσε την πλήρη προσωπικότητα του ανθρώπου. Πραγματικά παιδεύεται και ανυψώνεται η όλη προσωπικότητα.

Σήμερα η εργασία και το πνεύμα είναι χωρισμένα, αυτά είναι που πρέπει να ένωθούν.

11. Η σχολική κοινότητα.

Όμως τίποτε άπ' όλα αυτά είπαμε, δεν θα μπορέσει να γίνει, αν δεν ξανασταθεί η σχολική μας κοινότητα, η όποια τους τελευταίους χρόνους κλονίσθηκε τόσο άξιοθρήνητα, ώστε έφθασε σχεδόν στην άποσύμθεση. Το σχολείο μας γενικά έπαθε περισσότερο από κάθε άλλη μορφή της ζωής.

Όυτε ή οίκονομία ούτε καμμιά έκδήλωση του πολιτισμού μας δεν χεϊμάσθηκε τόσο, όσο τό σχολείο. Όσοι καταγίνονται μέ τήν άγωγή και τήν παιδεία, οι γονείς πρώτοι, οι δάσκαλοι έπειτα και τέλος τό κράτος, πρέπει να συνεργασθουν για να ξαναβρη τό σχολείο μας, ή σχολική μας κοινότητα, τό πνεύμα της. Εκείνο που χάθηκε, δεν είναι τόσο τά κτίρια, επί τέλους αυτά καποτε θα ξαναγίνουν, αλλά είναι τό πνεύμα του σχολείου.

Αυτό είναι που χτυπήθηκε από πολλές πλευρές. Είναι λοιπον αναγκη ν' αρχίσωμε να ανοικοδομηθωμε τό πνεύμα του σχολείου. Αυτό δέν μπορεί να είναι άλλο από τό πνεύμα του Έθνους, όπως έκδηλώνεται μέσα στους πολιτισμούς του. Δίχως ρωμαντισμούς και δίχως οδοιπορήματα, το όμοιο δέν αξίζουν και πολλά πράγματα. Παντω και μιά ακόμα ρανίδα ούματος ούουδηποτε. Έλληνα, έστο του τελευταίου και πλέον άσήμαντου, αξίζει πολύ περισσότερο από οιαδήποτε πολιτική ή κοινωνική ή οικονομική ξενη θεωρία. Ελευθερία από κάθε θεωρία πρέπει να μεταπλάσωμε τή σχολική μας ζωή, και να τήν στηρίξωμε επάνω στην απόλυτη αξία του αποδοθόμε στον άνθρωπο. Και δέν είναι μονη ή υλική εκμετάλλευση που έννοούμε. Υπαρχει και εκμετάλλευση ψυχική και πνευματική, κι' ούτ ή είναι που και αστρέφει τό πνεύμα του σχολείου. Μεσα στη σχολική κοινότητα και μέσα στην ψυχή των παιδιων δέν πρέπει άμπάγει κανένα άλλο πνεύμα, έκτός από τό ένα πνεύμα, το πνεύμα της δολότητας και του Έθνους. Ότι άλλο τυχόν γίνεται είναι εκμετάλλευση της παιδικής ψυχής. Μεσα στο σχολείο πρέπει να αναγνωρίζεται ως ρυθμιστική αξιή για τό έργο της παιδείας μόνον ή σχολή του ανθρώπου προς τον άνθρωπο. Η σχέση ούτ ή, ή όποια καταφασκει τήν απόλυτη αξία του καθενος ανθρώπου, καλλεργούμενη μέ τά μέσα της άγωγής και της παιδείας, οδηγεί στην άληθινή συντροφικότητα, δηλαδή στην ελευθερη συνυποξεια ανθρώπων που τεινουν προς τους ούτους μεγαλους σκοπούς, βιωτικούς και πνευματικούς. Όλα εδώ στην Ελλάδα μας οδηγούν στην άσωση και καθαρι, σχέση από άνθρωπο σε άνθρωπο. Η παράδοση, ή γωμοκομία, ή σχέση μας μέ τον έξω κόσμο, όλα επιβαλλουν ώ κανόνα ζωής τον απόλυτο σεβασμόν του ανθρώπου και τήν αλληλεγγύη. Οι άξίες ούτές πρέπει να ρυθίζουν όλο τό έργο της σχολικής μας κοινότητας, ή όπια δέν μπορεί ναχη άλλο σκοπό παρά ν' ούδωθεί τήν αξία του ανθρώπου, να βοηθήση σω-

τε να γεννηθουν πολλές άνθρωπινες άξίες, πολλές σημαντικές ατομικότητες.

12. Άτομο.

Η ατομικότητα είναι τό συγκεντρωτικό σημείο, όπου ήζωη και τό πνεύμα συγκεντρώνονται και στοχάζονται τι είναι. Είμαστε λαός μέ ιδιοσυγκρασία προς τήν ατομικότητα. Τουτό δέν είναι κακό. Κακό είναι ό ατομικισμός, ή ακρότητα. Άλλοι λαοί έχουν πολύ μεγάλη ομοιομορφία. Πολλοί μάλιστα ζηλεύουν αυτην τήν ομοιομορφία. Και όμως ό φυσικός και μιναιικός φρέας της ζωής και του πνεύματος, καθώς και όλων των αξιών της ζωής, είναι ο άτομο. Τουτό πρέπει σημερια να τό καταλάβωμε καλά γιατί ή μάζα μας άπειλει και μας έμποδίζει να διετη υργησωμε, ν' ανδειξωμε άπορα. Είναι αληθεια ότι είμαστε μικρός λαός. Τουτό όμως δέν είναι κακό. Όσο μεγαλυτέρα ή μάζα, τόσο χειρότερα τά άτομα. Ό άνθρωπος ώριμάζει μόνον, όταν γίνεται προσωπικότητα, όταν φέρει στο φως τήν ψυχική και πνευματική του έννοελευθει της ζωής. Ζωή, ψυχή, πνεύμα και συνειδηση είναι όρενα μέ τήν ατομική έπιρρη και ή πιο ύψη ή δημιουργική δύναμη του ανθρώπου δεν μπορεί ν' άποκοπη από τήν άτομική ύπαοξη και να λειτουργήση μόνη της. Τά έργα της, μόνον άποκόβονται και παραοίδονται για να γίνουν κοινά κτήματα, αλλά κοινά πάλι θα γίνουν μέσα στα άτομα. Και όμως, ή ατομικότητα θεωρείται σήμερα έξ ονόματος των συλλογικών έννοιών, ώ, ό τράγος των άμαρτιών, ό άποσοπομοποιός. Όμως καποιος φιλόσοφος λέει, τό γένος είναι ή πιο χονδροκομμένη, τό άτομο ή πιο λεπτή πλανη. Το νόημα του λόγου ούτου είναι, ότι γένος και άτομο δέν πρέπει να άπομονώνονται, όταν όμως τουτό γίνεται, τότε καλύτερα είναι να τεινοθη ή αξία του ατόμου. Το άτομο είναι ή ζωή ή ίδια, ή άδιαίρετη, είναι ή πηγή της δημιουργίας, της αυτοδημιουργίας και της ελευθερίας. Και τήν παιδεία και τήν άγωγή προς τήν ατομικότητα, προς τήν αξία της, όχι προς τήν ιδιοτροπία της, ούτε προς τον έγωισμό της, πρέπει σήμερα να τό φυλάξωμε, γιατί είναι άνα από τ' άγαθά της ζωής μέ δοκιμασμένη αξία για τον τόπο μας. Πέρα από τά συστηματικά κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά, ύψωνεται ή ατομικότητα, ως πηγή της ζωής, και είναι μια έλλειψη της σημερινής παιδείας και άγωγής, σχολικής, και έξωσχολικής, αλλά και όλης της κοινωνικής ζωής, διι κανεις σχεδιν από τους προφίμους της δεν μεθαινει να ύποφέρη τή μονοξια, αλλά ουνωστιζει ο ένας μετον άλλον, δίχως καμμιά άποσοση, και προοπτική προσωπικού βαθους.

13. Η κοινότητα

Όμως τό ατομικό πνεύμα, οι ζωντανοί σπόροι του, παιδεύονται και μορφώνονται μέ τό γενικό πνεύμα, μέ τό πνεύμα τό αντικειμενικό της λαϊκής κοινότητας. Το άτομο δεσμεύεται άπ' αρχής μέ τήν αλληλεγγύη, αυτός είναι ό πρώτος ήθικός νόμος της κοινότητας. Λέμε κοινότητα και όχι κοινωνία, γιατί ή κοινότητα είναι οργανική μορφή ζωής, ενώ ή κοινωνία είναι συμβατική. Ακόμα λέμε κοινότητα, γιατί στην Ελλάδα αυτός είναι ό πραγματικός ιστορικός θεσμός, μέσα σ' αυτόν έγιναν οι ελληνικοί πολιτισμοί. Δύο είναι άλλωστε οι θεσμοί της Έλληνικής ζωής, ή οίκονομία και ή κοινότητα. Αυτοί ρυθμίζουν τή ζωή μας ως κάποια θεία πράγματα κληρονομία, αλλά από τ' άλλο μέρος τους θεσμούς αυτούς του έπιβάλλει ή οικονομική δυσκολία της χώρας, ή μάλλον είναι έφευρηση των Έλλήνων έξ αφορμής αυτής της οικονομικής δυσκολίας. Οι θεσμοί αυτοί εκράτησαν εδώ τή ζωή και έδημιούργησαν τους ελληνικούς πολιτισμούς. Και είναι τουτό ένα από τά άξιώματα του τόπου αυτού, ότι δίχως τους θεσμούς αυτούς, οι όποιοί έχουν μέσα τους τήν εμπειρία χιλιάδων έτών, είναι αδύνατο να δημιουργηθ εδώ πολιτισμός, ή μάλλον δίχως αυτούς τους θεσμούς είναι αδύνατο να κρατηθη ή ζωή επάνω στους βράνους, που όλοι μαζί φερουν τό όνομα Ελλάδα. Αυτοί οι θεσμοί προφυλάσσουν τήν Ελλάδα να χωρισθη σε τάξεις. Αυτοί οι θεσμοί γενικεύουν έδώ τον πολιτισμό και τον άπλώνουν σε όλη τή λαϊκή κοινότητα, αυτοί αποκλειουν κάθε άριστο ρατσο, παρακτός από τή φυσική. Το άτομο μέσα σ' αυτούς τους θεσμούς και ιδιαίτερα μέσα στην κοινότητα ύψωνεται πέρα από τήν άπλη ατομικότητα, δημιουργεί έργα όμορφα και καλά.

Όλα τά μεγάλα κτίσματα των σημερινών Αθηνών και πολλών άλλων ελληνικών πόλεων, είναι έργα ατόμων που ύψώθηκαν πέρα από τό ατομικό και συνελθειν τό νόημα της κοινότητας. Όλη ή μόρφωση και άγωγή φθάνει στο σκοπό της, όταν γεννηση μέσα στο άτομο τή τάση και τήν ικανότητα να ύψωνεται πέρα από τό άπλωσ ατομικό. Τουτό όμως δέν μπορεί να γίνη χωρίς τήν ελευθερία και τήν αυτοτέλεια των ανθρώπων. Κοινότητα ζωής και πνεύματος ύπαρχει όπου επικρατεί ένσυνειδητη αυτοτέλεια και ένσυνειδητος αυτό περιορισμός του ατόμου. Δέν ύπαρχει κοινότητα ούτε ζωής ούτε πνεύματος, όπου τά άτομα συσσωρεύονται κατά τό νομο της μάζας, όπου τά άτομα μένουν άνώνομα, και είναι άπλοιοι άριθμοί μιας σειράς. Υπαρχει μια αύθεντία του ατόμου άπάναντι στον ίδιο του εαυτό, και ούτ ή είναι ή αυτοουθενία. Δίχως αυτήν τήν εούθηνη δέν είναι νοη-

τή ούτε ή άγωγή και ή παιδεία, ούτε ή οίκονομία ούτε ή κοινότητα, ούτε ή πολιτεία.

14. Η Ελλάδα δημιουργεί ανθρώπους.

Όλα όσα είπώθηκαν ως τώρα έρχονται από μίαν αρχή ιστορική βεβαίωμενη, ότι δηλαδή ή Ελλάδα κυρίως παράγει και δημιουργεί ανθρώπους. Αυτόος κυρίως μπορεί να δημιουργήση και σήμερα. Και αυτούς μπορεί να στείλη και έξω στην άλλη ανθρωπότητα. Δέν έχει να στείλη ούτε άνθρακα, ούτε μέταλλα, ούτε σιτηρά, ούτε πετρέλαια. Αυτά πρέπει να τά λάβη. Το μοναδικό άγαθό του πολιτισμού της είναι ό άνθρωπος. Άνθρώπους λοιπόν κυρίως, παρά προϊόντα, πρέπει να στείλη στο έξωτικό. Οι άνθρωποι όμως ούτοι πρέπει να έχουν όπλισμό ψυχικό, πνευματικό και τεχνικό, πρέπει να είναι παιδευμένοι. Τον πολιτισμό των άλλων μεγάλων λαών τον προσδιορίζει σήμερα ή δημιουργία μεγάλων τεχνικών έργων. Εμεις εδώ δέν μπορούμε ποτέ να δημιουργήσωμε μεγάλα τεχνικά έργα. Εκείνο που κυρίως μας μένει είναι ν' αναδειξωμε τήν έσωτερική αξία των ανθρώπων.

Για τουτό, πρέπει ή χώρα μας ή όποια παράγει κυρίως ανθρώπους, τά περισσότετερα μεσα της να τά διαθέτη για τήν όγία και τήν παιδεία των ανθρώπων. Ατωχώς όμως ή πολιτική του κράτους θεωρεί τον τομέα κυρίως της παιδείας ως τομέα, όπου γίνονται συνηθως οι περισσότερες οικονομίες. Όμως καμμιά θάπλη δέν είναι τόσο παραγωγική, όσο ή οσάτην που γίνεται για τήν παιδεία του λαού. Είμαι πεπεισμένος ότι έπιρρη γρηγορα ή σχολή, όποτε δέν θα ύπάρχη κυριότερη σκέψη παρά ή παιδεία και ή υγεία. Άλλοιώς οι Έλληνες θα γίνονται και λιγώτεροι και κατώτεροι στην αξία από τους γειτονές τους.

15. Γενικά παρατηρήματα.

Με βαθύ πόνο ψυχής παρακολουθούμε σήμερα τήν κατάσταση της νέας μας γενιάς. Πέρα από τά υλικά έρείπια της χώρας, που τά βλέπουν όλοι, ύπάρχουν τά έρείπια της ψυχής και του πνεύματος των νέων μας. Τήν ψυχή τους τήν λάβωσαν τά δεινά του πολέμου. Η βορβορότητα των κατοκτητών και ή συγγονη των λεγομένων Ιδεολόγων, δηλαδή της προπαγάνδας. Ό Έλληνισμός στην έποχή μας δέν δέχθηκε μόνον μιά επίθεση, άλλα πολλές. Δέχθηκε τήν επίθεση του ιαλικού φασισμού και του γερμανικού ένθικοσοσιαλισμού. Έγνώρισε από κοντά τον furor teutonius έδεχθηκε για πολλοστή φορα και τήν επιδρομή των βουλγάρων. Η επίθεση όμως που του

γίνεται σήμερα, είναι επίθεση με την προπαγάνδα.

Με την προπαγάνδα δεν ξεριζώνονται σήμερα μεμιοιμένα άτομα, αλλά μεγάλες ομάδες ατόμων. Το ψυχικό μάλιστα ξεριζώμα είναι το χειρότερο απ' όλα τάλλα,

Δέν πρόκειται βέβαια ούτε μ' αυτήν την επίθεση να νικηθή το πνεύμα και η ψυχή του Έθνους. Άλλά η απώλεια είναι μεγάλη ν' αποκόβονται ψυχικά δυνάμεις από τον κορμό του Έθνους και να ξεδευονται μάταια. Το πνεύμα εδώ δεν θανατώνεται. Και μέσα από το μαρτύριο του διχασμού, όπου μας ώδήγησε η προπαγάνδα, θα γυρίσωμε πάλι προς την ένότητα, την αλληλεγγύη και την αγάπη ανάμεταξυ μας και θα αγωνισθούμε όλοι μαζί ελεύθερα να δημιουργήσωμε όσο γίνεται περισσότερα υλικά αγαθά και πολιτισμό. Δέν πρέπει να φοβόμαστε τίποτε, αφού και για τη θρησκεία ακόμα η κόλαση είναι προϋπόθεση για ν' αναστηθή κανείς και να ζήσει αιώνια. Για την Ελλάδα δεν υπάρχει θάνατος γιατί δεν υπάρχει εδώ ανάπαυση από τον αγώνα της ζωής. Μέσα σ' αυτόν τον αγώνα δουλεύεται τόξον πνεύμα του έλλητισμού, και αυτό έχουν οι Έλληνες ν' αντιστάσουν απέναντίστα πλήθη των βαρβάρων, παλαιών και νέων. Για τουτό τίποτε άλλο

δέν είναι τόσο ισχυρό για να μας βοηθή στον αγώνα της ζωής και να μας κάνει ικανούς να παλεύωμε προς τόσους κινδύνους που μας απειλούν, όσο η παιδεία. Αυτή μόνον, μαζί με τον άλλον αγώνα του βίου ήμπορεί να κρατά εν ζωή το έλλην. πνεύμα. Πρέπει όμως όχι μόνον να εξακολουθήσωμε να είμαστε αξιώτεροι, άλλα και να γινόμαστε ολοένα και πιο αξίο από τους γειτονές μας, στον πολιτισμό, στην τεχνική και στην οικονομία. Γιατί αυτά βοηθούν μέσα μας και τήθικο να άμυνόμασ ε έναντίον των έπιδρομέων και να γελοιοποιώμε τους κατακτητές και τα συστήματά των.

Σήμερα γίνονται γύρω μας μεγάλα γεγονότα. Η ταχύτητα του βίου έμποδίζει ίσως πολλούς να καταλάβουν, ότι το έδαφος που λεγεται Έλλάδα έχει άποκτησει πολύ μεγαλύτερη σημασία για τα παγκόσμια γεγονότα. Για τουτό και η πίεση προς το έδαφος αυτό είναι σημεριβαύτηρη από άλλοτε. Την πίεση αυτή ήμπορούμε να την έξουδετερώσωμε μόνο με την ένταση της δραστηριότητας σε όλους τους τομείς της ζωής. Όλα πρέπει να κινηθούν, ή ιστορία, ή οικονομία, ή πολιτική, ή τεχνική, ή ιατρική, ή παιδεία, όλα πρέπει να ύπηρετήσουν το ένα μεγάλο άξιωμα, που λέγεται Έλληνικός άνθρωπισμός.

Αύγουστος 1946

Α. Γ. ΤΣΟΠΑΝΑΚΗ
Υφ. Παν. Θεσσαλονίκης

ΟΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΙ ΤΗΣ ΑΓΓΛΟΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Αν έπρόκειτο να κρίνη κανείς από την ζεία κριτική της συντηρητικής αντιπολίτευσης στη Βουλή των Κοινοτήτων τη σημασία που ένεχει η ήλωση για την άποχώρηση των βρετανικών δυνάμεων από την Αίγυπτο, θάπρεπε να συμφωνήση μαζί τη πως πραγματικά η Βρετανική Αυτοκρατορία άποφρασει ν' αυτοκτονήση άποσύροντας τη δύναμή της: από έναν κείριο τομέα του αυτοκρατορικού δικτύου άσφαλείας. Θα πορασυρόταν ίσως ακόμα σ' εύκολες και μελαγχολικές σκέψεις για τη Μεσόγειο, πως δήθεν έχουσε πιά τη σημασία της στο σύστημα της αυτοκρατορικής άμυνας κι' έμεινε πρακτικά, περίπου άχρηστο κι' έπιζήμιο βάρος στον τελευταίο πόλεμο, άφου έθεσε σε δοκιμασία την άσφάλεια των μεταφορών, του στόλου, και, με την προσέγγιση των έπιχειρήσεων στον τομέα του Σουέζ, κόντεψε να κρίνη την ίδια τ'ν ύχη του πολέμου.

Όρθολογιστικότερη όμως αντιμετώπιση του θέματος πείθει πως η έργατική Κυβέρνηση έκοιμε μια θεαματική χειρονομία που έχει βεβαία άμεσα πρακτικές συνέπειες για την Αίγυπτο, ή οποία θα πορέση να ζήσει στο έξης όσο είναι δυνατό πιο ανεξάρτητη κι' ελεύθερη, δέν βγήκε όμως καθόλου—ή έργατική κυβέρνηση— από τα πλαίσια του ψυχραιμου ύπολογισμού και της εύρύτατης προοπτικής που χαρακτηρίζουν από αίώνες τώρα τις μεγάλες—τουλάχιστο—γραμμές της Βρετανικής πολιτικής. Ίσως μάλιστα από τη χειρονομία της έργατικής Κυβέρνησης να πορούσαμε να διαπιστώσωμε και τη ραγδαία μελέτη κι' άφομοίωση των προβλημάτων που έθεσε ο πόλεμος και να συλλάβωμε μέσ' από τις όμιχλες του παρόντος μερικά σημεία που ένδιαφέρουν το μέλλον της χώρας μας.

**

Παρ' όλη τη φαινομενική άντινομία, το συμπέρασμα είναι προφανές: ή Μεσόγειος δέν είναι μια άφραση για το αυτοκρατορικό έπιτελείο: εξακολουθει άπεναντίας να είναι μια έπιτακτική πραγματικότητα και όλιγωρία για την κατανόησή της: είναι ζήτημα ζωής ή θανάτου για το μέλλον.

Ο πόλεμος αυτός που κερδήθηκε από τις Δημοκρατίες από τα ύχη του Χάρου, έδειξε άνάγλυφη αυτή την αλήθεια. Η εμφάνιση κι' έκατάσταση των έχθρικών δυνάμεων σε όλες σχεδόν τις νότιες πορυφές της Ευρώπης και στις περισσότερες της βόρειας Άφρικής συμπίεσε τόσο τις συμμαχικές μεταφορές, που ο θάνατος από άσφυξία φαινόταν αναπόφευκτος κι' έπικείμενος.

Οι μακρινοί πορίπλοι της Άφρικής με τους άνεξελεγκτους κινδύνους τους, οι διαδρομές των πυρωμένων έρήμων από καρβόνια πρωτόγονα και μηχανικά κίνητα, που δέν πορούσαν ποτέ να φτάσουν έγκαιρα στον πορορισμό τους, ή σπατάλη που γινόταν έτσι σε μεταφορικά μέσα, σε πολεμικό υλικό πριν να χρησιμοποιηθή, σε κούσιμες ύλες, και προ πάντων στο χρόνο οι δυσανάλογες θυσιές σε έμψυχο υλικό, όλα αυτά έδειξαν ότι δέν είναι ακόμα εύκολη ή παραμέληση κι' ή άπομάκρυνση από τον συντομότερο δρόμο—τη Μεσόγειο—παρ' όλη τη φαινομενική άλλαγή στα μέσα και στη διεξαγωγή του πολέμου.

Η Κρήτη, ή Σικελία, ή Παντελαρία από τη μία, ή Κυρηναϊκή, ή Τριπολιτίδα κι' άργότερα ή Τυνησία από την άλλη, άποτέλεσαν τά συγκλινοντα σκέλη της τεράστιας λαβίδας που άπειλοούσε να καλύψη ολόκληρη τη λεκάνη της Μεσογείου και να την άκινήτηση: έτοι θα δημιουργήταν συνχρόνως ή βάση για την έξόρμηση που θα όδηγοúσε θριαμβευτικά προς τη Μέση Άνατολή και τις Ίνδιες. Η λαβίδα αυτή δέν πούρεσε να πραγματοποιηθή, γιατί έμεινε ή Μάλια μεσοπέλαγα, ένα φορόριο που δοκιμαστηκε τόσο σκληρά όσο το Στάλιν, κραντ κι' ένικησε, και γιατί πούρεσαν, ο στρατηγός Όκινλεκ πρώτα κι' ο Μονκόμερ ύστερα, να στοματήσουν την επίθεση του Ρόμμελ, να όργανωθούν στο Έλ Άλαμείν και να έξορμήσουν για την άπελευθέρωση της Βόρειας Άφρικής και τη συντριβή του πιο έπικίνδунου σκέλους που είχε άρχισει να έπικτείνεται σαν έμβολο προς το Σουέζ.

Το πρόβλημα λοιπόν είναι όχι μονάχα να μη ξαναβρεθή το Έπιτελείο στην ίδια τραγική θέση που θα πορούσε ν' αποβή πιά και μοιραία, άλλα να δημιουργηθούν

ἀπεναντίας όσο το δυνατό πιο εϋνοϊκές για να κρατηθῆ ὁ ἐνδεχόμενος κίνδυνος μακριά ἀπὸ τὴ Μεσόγειο. Βασικὴ σκέψη δηλαδὴ εἶναι, νὰ μείνει κατὰ τὸ δυνατό ἡ Μεσογείος μιὰ ἀσφαλισμένη αὐτοκρατορικὴ λίμνη ποὺ νὰ ἐλέγχεται ὄχι μονάχα στὶς διεξόδους τῆς, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλες τὶς ὄχθες τῆς ἀπὸ κράτη ποὺ συνδέονται στενότερα μὲ τὴ βρετανικὴ συμπολιτεία καὶ νὰ πάψῃ πιά νὰ εἶναι μιὰ διεθνὴς θάλασσα μὲ βρετανικὴ ἐπίβλεψη. Ἡ προσπάθειά τοῦ Μουσοσσολίνι νὰ φραξῆ τὸ ὀρόμο φαίνεται δύσκολο νὰ ἐπιναληφθῆ στὸ μέλλον. Τουλάχιστο λαμβάνονται τὰ μέτρα γιὰ νὰ μὴν ἐπιναληφθῆ. Πάντως, φαίνεται πὼς ἐγκαταλείπεται ὀριστικὰ τὸ σύστημα τοῦ ἐλέγχου τῶν διεξόδων καὶ τῶν ὀχυρωμένων βάσεων κ' ὑποβαθίζεται τὸ σύστημα τοῦ ἐλέγχου τῶν ποροχθίων ὠρίδων μὲ ὅσο τὸ δυνατό πλατιύτερες ἐνδοχώρες. Τὸ Σουεζ, τὸ Γιβραλτάρ κ' ἡ Μάλτα, ἡ Ἀλεξάνδρεια ἀποδείχθηκαν ἀνεπάρκῃ σημεῖα, κλυδωνιζόμενα νησίδια, ἔτοιμα νὰ καταποντισθῶν μέσα σὲ μιὰ ἰσχυρότερη πολεμικὴ περιδίνηση.

**

Κάτω ἀπὸ τὸ φῶς αὐτῆς τῆς συλλογιστικῆς σειρᾶς ἡ ἐνδεχόμενη ἐκκένωση τῆς Αἰγυπτίου προβάλλει μέσα σὲ εὐρύτερο σύστημα τῆς μεσογειακῆς ἄμυνας σὺν μιᾷ πρώτῃ προξῆ μιᾶς γνωστῆς ἐνέργειας. Ἡ προσπάθεια τοῦ Μπέβιν νὰ ἐπιτύχῃ μιὰν ἀνεξαρτησία—ἡμιανεξαρτησία—γιὰ τὴν Κυρηναικὴ κ' ἐνδεχομένης γιὰ τὴν Τριπολιτιά, ἡ φανερὴ ὑποστήριξη πρὸς τὴν Ἰταλία, ἡ ὁποία προσανατολίζεται σταθερὰ πρὸς τὶς Δυτικὲς Δημοκρατίες, ἡ ἐπίμονη ἐργασία γιὰ τὴν ἔνταξη καὶ τῆς Γαλλίας, ἡ ὑπεράσπιση τῆς Τερζέσις, εἶναι ὅλα μέτρα σχετικὰ ὄχι μονάχα μὲ τὴ μελλοντικὴ ἀνυποκρίση τῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλ' ἀναφέρονται ἐιδικότερα στὴ μεσογειακὴ πολιτικὴ τῆς.

Πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση κινεῖται ἐπιμονα ἡ βαλκανικὴ πολιτικὴ τῆς Μ. Βρετανίας ποὺ στηρίζεται ἐιδικότερα ἐπάνω στὴν Ἑλλάδα καὶ γενικότερα στὴν ἐξεύρεση λύσεων ποὺ θὰ ἐπιτρέψουν μελλοντικούς ἐνοϊκοὺς προσανατολισμούς κ' ἄλλων βαλκανικῶν κρατῶν πρὸς τὴ βρετανικὴ πολιτικὴ. Κι' ὑπάρχουν βολκανικὰ κράτη—ἕνα τουλάχιστο—εἰδικευμένα ἀπὸ αἰῶνες στὸ παιχνίδι τῆς ἀπάτης καὶ τῆς διπλωματικῆς πολιτικῆς.

Ἡ ἐκκένωση λοιπὸν τῆς Αἰγύπτου ἔχει ἀμεσώτατη σχέση μὲ τὴν ἰσχυροποίηση τῆς βρετανικῆς πολιτικῆς, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά στὸ Σουδάν ποὺ ἀποτελεῖ ὄχι μονάχα μιὰ εὐρύτατη κ' ἀσφαλῆ ἐνδοχώρα πίσω ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἀλλὰ κ' ἕνα πρῶτο ὄχι κράτος γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη, στὴν

Ἑλλάδα, ἡ ὁποία παρεμβάλλεται σήμερον σὺν μιᾷ θαλασσοστεριανῇ ἐνδοχώρῃ μὲ ἄρκετὸ βάθος, ἀν τὸ ὑπολογίσῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν Κρήτη ὡς τὰ βορειότερα σύνορα, γιὰ τὶς ἐνδεχόμενες ἠπειρωτικὲς ἀπειλές. Γίνεται δηλαδὴ προσπάθεια νὰ διανοιχθῆ ὁ στενὸς ποταμισιοὺς δίαυλος σὲ μιὰ τεράστια λεωφόρο στεριᾶς καὶ πελάγου, σὲνα καλὰ στερεωμένο πλαίσιο, γιὰ νὰ κρατηθῆ μακριὰ ἀπὸ κάθε ἀπειλὴ καὶ κάθε πίεση. Μὲ κάποιον τρόπο, ἀντιμετωπίζονται ἔτσι, κατὰ πρῶτον λόγον τὰ θαλασσινὰ ἔχθρικά μέσα, καὶ κατὰ δεύτερον τὰ ἐναέρια, ἐφόσον θὰ ἐξαοφαλίζετο κάποιον σχετικὸ βάθος ἀπὸ τὰ ἐνδεχόμενα ἔχθρικά ἀερεδρόμια πρὸς τὴν ὑποθετικὴν κεντρικὴ γραμμὴ τῆς λεωφόρου.

**

Ἐπομένως βρισκόμαστε κ' ἐμεῖς ἤδη μέσα σὲ τὸ σύστημα τῆς μεσογειακῆς ἄμυνας. Ἡ πολιτικὴ τῆς ἴσης φιλίας πρὸς τοὺς μετὰ τοὺς συμμάχους γιὰ νὰ βῆ ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῶν ἐσθίων πόθων στὴν περιοχὴ τῶν πραγμάτων, ἀπαιτεῖ μιὰν ἀκροβατικὴν δεξιότητα, ἐξ αἰτίας τῶν ἐιδικῶν συμμοχικῶν δεσμῶν μας μὲ τὴν Μ. Βρετανία, οἱ ὁποῖοι καθορίζουν ὀπωδῆστο τὴν περιοχὴ τῶν κινήσεων μας, κ' ἐξ αἰτίας—προπάντων—τῶν ζωνῶν ἐπιρροῆς ποὺ, εἴτε τὸ θελοῦμε εἴτε ὄχι, ἀποτελοῦν μιὰν ἀναχρονιστικὴν πραγματικότητα. Γι' αὐτὸ ὑφιστάμεθα μὲ μεγαλύτερη ἐντάθεια ἀπὸ ὅποιονδήποτε ἄλλου τὸν ἀντικίμπο ἀπὸ τὶς σχέσεις τῶν Μεγάλων ἀναμεναζόμενων, παρ' ὅλες τὶς πραγματικὰ ἀμερόληπτες διαθέσεις τοῦ μεγάλου μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Γίνεται συναμα φανερὸ πὼς ἡ παρουσία τῶν βρετανικῶν δυνάμεων στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπαγορεύεται ἀπὸ λόγους ἐσωτερικούς, ἀλλὰ σχετίζεται ἄμεσα μὲ τὴν ἄμυνα τῆς αὐτοκρατορίας στὸν μεσογειακὸ αὐτὸ ὁμέα ἐπομένως κ' ἡ ἀποχώρησή τους ἐξορτάται σὲ τελευταία ἀνάλυση ἀπὸ τὴν συνεννοήσιν τῶν Μεγάλων κ' ἀπὸ τὴ γενικὴ ὀργάνωσιν τῆς εἰρήνης.

Δὲν εἶναι ἄσκοπο νὰ ὑποθεσοῦμε ὅτι ἡ ἴδια ἀνάγκη τῆς μεσογειακῆς ἀσφάλειας ὑπαγορεύει τὴν ἀνάλογον πολιτικὴν καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς Ἐγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς. Ἡ παλαιστινικὴ ἀστάθεια καθρεφτίζει ἄρκετὰ τὶς προσπάθειες ν' ἀφαιρεθῆ ἡ μπροστινὴ πλευρὰ ἀπὸ τὸ μεσογειακὸ πλαίσιο, ἀπὸ τὴ βρετανικὴ δὲ ἀποψη, νὰ κρατηθῆ ἐντὸς τοῦ τοίχου ποὺ ὑπῆρξε τόσο πολυτιμὸ στὸν τελευταῖον πόλεμον, καὶ νὰ μείνῃ πάλι σὺν μιᾷ σίγουρῃ σκοπιᾷ ἀπ' ὅπου ἐλέγχει κανεὶς σταθερὰ τὰ γεγονότα καὶ πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Ἡ Τουρκία ἐνδιαφέρεται ἄμεσα γιὰ τὴν νέα αὐτὴ στρατηγικὴ—κ' ἐνδιαφέρονται μάλιστα πολλοὶ γιὰ λόγους τῆς —

Κ. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΥ ΠΡΟΣΙΔΙΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ*

IV. Οἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἐκβιομηχανοποιήσεως

Ἐάν ἐντυπωθῆ καλά, ὅτι ἡ βιομηχανία εἶναι—καθὼς δεῖξαμε στὸ προηγούμενον ἄρθρον—ἀπαραίτητη στὴν Ἑλλάδα, τότε θὰ δεχθῶμε ἀναγκαστικὰ διαφορετικὰς, ἀπὸ τὶς σημερινὰς οικονομικὰς, ἀντιλήψεις. Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ θὰ γίνῃ, γιὰ τὴ βιομηχανία εἶναι ἐκρηματισμένη σὲ πολὺ μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ τὴ σημερινὴν μας γεωργία. Ἐπὶ πλέον γιὰ τὴν γεωργίαν συγκινώσομε μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ἐξάγοντας μόνον εἶδη ἐνούσημενα ἐξαιρετικὰ ἀπὸ τὸ ἔδαφος μας, τούναντίον μὲ τὴ βιομηχανία θὰ ἐλθῶμε σὲ ἄμεση ἀντιμετώπιση τῶν ἴδιων προϊόντων κατασκευαζομένων ἐξω μὲ κόστος σημαντικὰ κατώτερον, ἢ μετρηθῆ σὲ μὸν ἄδρας ἐργασίας.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε, ὅτι ἀπαραίτητη προϋπόθεση, γιὰ νὰ κάμωμε βιομηχανικὰ προϊόντα. Αὐτὸ συνάγεται ἀπὸ

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον

γιὰ τὴν εἶναι τὸ μόνο ποροχθιο κράτος ποὺ ἐλέγχει μιὰν ἀπὸ τὶς εἰσόδους πρὸς τὴν Μεσογείον, τὴ μὴν ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὴν ὁποία μιὰ μόνο ὀργανωμένη δύναμις μπορεῖ νὰ εἰσβάλλῃ καὶ ν' ἀνατρέψῃ τὴν ἐπιμοχθὴν προσπάθειαν τῆς βρετανικῆς πολιτικῆς. Ἐνὼ πέρ' ἀπὸ τὸ Γιβραλτάρ ἐκτείνεται ὁ Ὀκεανὸς—φιλικὸς ἢ ὀπωδῆστος ὄχι ἔχθρικός,—καὶ πέρ' ἀπὸ τὸ Σουεζ διαγράφονται πρὸς τὸ παρὸν ἀκόμα, νεφελώματα μόνον πολιτικῶν δυνάμεων. Μάλιστα ἡ Τουρκία ἐλέγχει τὴν εἰσοδὸν αὐτὴν κατὰ τὸν τρόπον ὅσον ἀλλοῦ ἀσθενητικὸν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐνδεχόμενὴν ἀπειλή, Γι' αὐτὸ ἡ διελκυστίνδα γυροῦ ἀπὸ τὰ Στενά θὰ εἶναι ἀκόμα πεισματικὴ κ' ἐπικίνδυνον.

**

Συνοπτικὰ μποροῦμε νὰ περιγράψωμε πὼς τὸ νέο μεσογειακὸ σχέδιον, καθὼς διαφαίνεται ἀπὸ τὴν ἐνδεχόμενὴν ἐκκένωσιν τῆς Αἰγύπτου, προσπαθεῖ καὶ πάλι νὰ διατηρήσῃ τὴν ἰσορροπία πρὸς ὄφελος τῆς

δὲν ἀποδείξαμε ἔως τώρα. Εἶδαμε, ὅτι γιὰ νὰ ἀγοράσῃ ὅποιονδήποτε βιομηχανικὸν προϊόντα, πρέπει προηγουμένως, νὰ συμπληρώσῃ τὴν προσπάθειάν του σὲ τροφίμα. Ἀφοῦ λοιπὸν μὲ τὴν γεωργίαν μας δὲν μποροῦμε νὰ ἔχωμε ἄρκετὰ ἔσοδα γιὰ τροφήν εἶναι φανερὸ ὅτι πρέπει νὰ συμπληρώσομε πρῶτα τὰ τροφίματά μας ἀπ' ἔξω, δηλαδὴ νὰ αὐξήσομε τὶς ἐξαγωγὰς μας μὲ βιομηχανικὰ προϊόντα. Μποροῦμε μάλιστα νὰ προχωρήσομε τὸ συλλογισμόν μας καὶ νὰ προβλέψωμε, ὅτι γιὰ νὰ πλησιάσομε σὲ ἰκανοποιητικὴν ποσότητα τροφῶν (ὡστε νὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ προθυμία γιὰ ἀγορὰ βιομηχανικῶν εἰδῶν) πρέπει νὰ ἐξάγωμε βιομηχανικὰ προϊόντα ἀξίας μερικῶν δεκάδων δισεκατομμυρίων προπολεμικῶν δραχμῶν, περίπου ἴσα ἢ διπλάσια ἀπὸ τὴν συνολικὴν προπολεμικὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν—20 δισεκ. προπ. δραχμῶν—γιατὶ τόσα χρειάζονται γιὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τροφῶν μας.

Φθάνομε λοιπὸν στὸ ἀδιαφιλονίκητον συμπέρασμα ὅτι, γιὰ νὰ προχωρήσομε στὴν ἐκβιομηχανοποίησιν πρέπει νὰ συναγωνισθῶμε τὶς τιμὰς τῶν ξένων βιομηχανικῶν προϊόντων. Ὅμως, γιὰ νὰ κατεβῶν

βρετανικῆς συμπολιτείας, μὲ προφανῆ διάθεσιν ν' ἀποκλεισθῶν τὰ στοιχεῖα, ποὺ βρίσκονται σὲ κρυφὸ ἢ φανερὸ ἀνταγωνισμόν μ' αὐτὴν. Γι' αὐτὸ φαίνεται πὼς μετατοπίζεται καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν μας ἕνα μέρος ἀπὸ τὸ βάρος ποὺ ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἐνὼ τὸ ὑπόλοιπον μετατοπίζεται πρὸς τὸ Σουδάν. Ἀναγκαστικὰ συνεπείαι εἶναι ἡ σιενότερη προσέγγισις τῶν Ἰταλῶν καὶ τῶν Τούρκων πρὸς ἐμᾶς. Οἱ Τούρκοι μάλιστα ὀφείλουν νὰ δεῖξουν περισσότερη κατανόησιν—ἐμπρακτικὴν κ' ὄχι καλολογικὴν—γιὰ τὰ προβλήματατά μας. Παράλληλα δημιουργοῦνται δυνατότητες γιὰ τὴν περιλήψιν κ' ἔνταξιν τῆς Β. Ἠπείρου μέσα στὰ σύνορα τῆς χώρας μας ἢ μέσα σ' ἕνα φιλικὸν σύστημα κρατῶν, πρᾶγμα ποὺ θὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν προσπάθειαν γιὰ τὴν ἄμυνάν μας ἀπὸ τὰ βορειοδυτικὰ καὶ θ' ἀνακοπήσῃ τὶς μεγαλεπήβολας διαθέσεις τοῦ δῆμου μεσσηνιασμοῦ ποὺ περιφέρεται μὲ διάφορα πρόσωπα καὶ προσώπεια Λιτρωτῶν καὶ τιμῶν καὶ ὀλοκληρῶν τὸν μακρὸν τῶν βόρειων καὶ βορειοδυτικῶν συνόρων μας.

μερικά από τα προϊόντα μας στο διεθνές κόστος πρέπει όλα μας σχεδόν τα προϊόντα να καταθούν στο ίδιο επίπεδο γιατί το κόστος του κάθε προϊόντος εξαρτάται από το ύψος του ήμερομισθίου, δηλαδή από την τιμή όλων των προϊόντων που χρειάζονται στον ήμερομισθίο έργατη.

**

Μετά τη διαπίστωση των δυο αυτών βασικών έννοιων προβάλλει φυσική ή απορία, αν η ανάπτυξη βιομηχανίας είναι δυνατή. Στο σημείο αυτό επικρατεί η μεγαλύτερα σύγκριση μεταξύ των Ελλήνων, που ασχολούνται με αυτό το θέμα ή με σύγκριση αυτή οφείλεται στο ότι συνήθως δεν μελετώνται λεπτομερώς τα στοιχεία του κόστους, αλλά αναφέρονται γενικά μόνο έννοιες.

Οι κυριώτερες θέσεις που υποστηρίζονται, είναι, α) ότι δεν μπορεί να γίνει βιομηχανία στην Ελλάδα και ότι πρέπει να μειούμε αγροτική χώρα.

β) ότι εκείνες μόνο οι βιομηχανίες μπορούν να σταθούν, οι οποίες κατεργάζονται έγχωριες πρώτες ύλες.

γ) όλες σχεδόν οι βιομηχανίες είναι έδω δυνατές.

α) Αποδείξουμε στο προηγούμενο άρθρο ότι η πρώτη θέση είναι έντελως αούστατη. Η υποστήριξη της οφείλεται σε πλήρη παραγνώριση των δυνατοτήτων της ανθρωπίνης μας παραγωγής, των απαιτήσεων του συγχρόνου πολιτισμού ως και των αναγκών της άμυνας της χώρας. Τα λάθη αυτής της θέσεως είναι και άλλα. Συμβαίνει π.χ. ώστε οι μεγαλύτερες αποδόσεις των αγροτικών εκμεταλλεύσεων να πραγματοποιούνται στις χώρες, που υπάρχει ανεπτυγμένη βιομηχανία ή, ότι το αγροτικό εισόδημα μιας χώρας ακολουθεί γενικώς την αύξομείωση του βιομηχανικού εισοδήματος κλπ. Δεν υπάρχει όμως δήποτε λόγος να επιμελούμε περισσότερο, στη θέση αυτή, ή οποία πρέπει να θεωρηθεί έντελως απαράδεκτη.

β) Η δεύτερη θέση, ότι δηλαδή εκείνες μόνο οι βιομηχανίες μπορούν να σταθούν στην Ελλάδα, όσες χρησιμοποιούν έγχωριες πρώτες ύλες, οφείλεται στην λανθασμένη αντίληψη ότι μια πρώτη ύλη που παράγεται στο έσωτερικό στοιχίζει φθηνότερα από εκείνη που μεταφέρεται έδω από το εξωτερικό. Αυτή η αντίληψη δεν θα έπρεπε καν να συζητηθεί, γιατί το κόστος της πρώτης ύλης εξαρτάται από τον τρόπο της παραγωγής της, την φθονία της, τα μεταφορικά κλπ. Οι υποστηρίζοντες τη θέση αυτή υπονοούν μάλλον, ότι πρώτη ύλη που υπάρχει έδω επιβαρύνεται με λιγότερα μεταφορικά. Και αυτό όμως δεν είναι γενικά αληθές. Στην άνοι-

κοδόμηση της Θεσσαλονίκης χρησιμοποιήθηκαν Ιταλικά μαρμαρα. Έλληνικά δάση μένουσ άνεκαμετάλλευτα γιατί τα έξοδα μεταφοράς της ξυλείας είναι υπέρογκα. Γενικά οι σιδηροδρομικές μεταφορές είναι τόσο ακριβότερες από τις θαλάσσιες ώστε στα παράλια μιὰς Ήπειρωτικής χώρας πολλά εισαγόμενα είδη κοστίζουν λιγότερο σε μεταφορικά από τα έγχωρια.

Γενικά η παραγωγή πρώτων υλών δεν διαφέρει σε τίποτε από την παραγωγή των βιομηχανικών προϊόντων ως προς το κόστος. Η παραγωγή π.χ. βιμβρακιού ή ή εξόρυξη γιάνθρακος στοιχίζει φθηνότερα στην Αμερική παρά στην Ελλάδα. Και στις δυο κύριες περιπτώσεις εκείνος που έχει τα καλύτερα μηχανικά μέσα παραγωγής θα έχει το φθηνότερο κόστος, αν φυσικά το έδαφος είναι πρόσφορο. Πι-λαιότερα ίσχυε η αντίληψη ότι οι αποικιακές χώρες ήταν κατάλληλες για πρώτες ύλες, γιατί στην Ευρώπη δεν υπήρχαν καθόλου άρισμένες πρώτες ύλες και γιατί το ήμερομισθίο των αποικιακών λαών ήταν ελάχιστο. Από τα δυο αυτά δεν μπορεί να ισχύσει κανένα για την Ελλάδα, γιατί ούτε πλούσιοι είμαστε σε πρώτες ύλες, ούτε και μπορούμε να στηριχθούμε σε υπερβολικά χαμηλό ήμερομισθίο έφου σκοπός της οικονομικής μας πολιτικής είναι ακριβώς να το ανεβάσουμε.

Όταν π.χ. λένε οι Αμερικανοί οικονομολόγοι ότι η καλλιέργεια του εδάφους μας και μετά την επέλευση των άρδευτικών έργων πρέπει να γίνεται από το 25 ο) του πληθυσμού μας—ένω τώρα γίνεται από το 65 ο)—έννοείται ότι το μέσο άτομικό εισόδημα του αγρότου θα διπλασιασθή ή θα τριπλασιασθή. Αυτό σημαίνει, ότι και το ήμερομισθίο του βιομηχανικού εργάτου θα έχη τότε ανάλογα αυξηθή, έπομένως δεν θ' μπορούμε να πο-δύμε—τότε περισσότερο παρά τώρα—δι-η παραγωγή πρώτων υλών στην Ελλάδα στοιχίζει πολύ φθηνά.

Αυτά βεβαίως είναι γενικά παρατηρήσεις και αναφέρονται στο σύνολο της οικονομίας μας: δεν αποκλείουν βεβαίως τις εξαιρέσεις, τόσο στη γεωργία όσο και βιομηχανία. Έχουμε έδω έκλεκτο μέταλλευμα μαγνησίου, αλουμινίου, χρωμίου κ.ά. Ίσως έχουμε ακόμα σημαντικά αποθέματα έκλεκτου μεταλλεύματος σιδήρου. Στη γεωργία έχουμε μερικά έδαφη εξαιρετικά εύνοικα για πολύτιμες καλλιέργειες. Αλλά όλες αυτές οι εξαιρέσεις, μόλο που δεν είναι λίγες, δεν μπορούν να στηρίξουν μια σημαντικά μεγάλη οικονομία.

Έπειτα οι πρώτες ύλες άποτελούν συχνά ένα μικρό μόνο στοιχείο στο λογαριασμό του κόστους. Στην περίπτωση του χυτοσίδηρου, το σιδηρομέταλλευμα

και το κάρβουνο μπαίνουν σε σημαντική άναλογία του κόστους. Στην περίπτωση όμως του κόστους της πρώτης ύλης δεν υπάρχει λόγος να λαμβάνεται επ' όψη. Μηχανήματα ακριβείας χρησιμοποιούμενα στις Ήν. Πολ. Αμερικής κατασκευάζονται στην Έλβετία. Μάλιστα μέρος των έξογων της Αγγλίας κατασκευάζεται με πρώτες ύλες ή μισοκατασκευασμένα προϊόντα που εισαγονται απ' ένω. Γιό-νυντιν, μόλο που η Αγγλία έχει και κάρβουνο και σιδηρομέταλλευμα, εισήγε συχνά χυτοσίδηρο από τη Γερμανία: άγγλικά πλοία ένοσηγούντο στην Όλλανδία, μόλο που αυτή δεν έχει καμιά σχετική

πρώτη ύλη. Και θεωρητικά όμως αν ήθελε έξετασθή το ζήτημα, θα καταήσμε στα ίδια συμπεράσματα που διαπιστώνει ή πείρα, στη περίπτωση που το υπερβάλλον του κόστους της πρώτης ύλης που οφείλεται στη μεταφορά της από το έσωτερικό ή από μακρεια, έξουδετερώνεται από άλλου: εύνοικους παράγοντας.

Θετικά συμπεράσματα μπορούμε να έχουμε μόνο από μελέτη του ζητήματος στις λεπτομέρειές του. Της μελέτης αυτής θα αναφέρουμε έδω το παράδειγμα της λεπτομερούς άναλύσεως του κόστους παραγωγής των άζωτοχών λιπασμάτων.

ΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΣ 1 ΧΙΛΙΟΓΡ. ΑΖΩΤΟΥ ΣΕ ΦΩΣΦΟΡΙΚΗ Η ΘΕΙΪΚΗ ΑΜΜΩΝΙΑ (Άέρια από άεριογόνα)

Κόστος σε προπολεμικές δραχμές του 1938.

	Φωσφορική αμμωνία Κόστος			Θειική αμμωνία Κόστος		
	Στη Γερμανία (πρωτομικρο)	Έδω (προϋπολογιζόμενα)	ο)ο	Στη Γερμανία (πρωτομικρο)	Έδω (προϋπολογιζόμενα)	ο)ο
Ήλεκτρική Ένεργεια	1.80	1.80	8	1.77	1.77	9
Προσώπικα	2.80	1.85	10	1.37	0.91	6
Γενικά έξοδα	3.71	2.45	16	2.81	1.87	10
Τοκοχρω ύσιο	7.51	9.24	35	2.46	2.99	16
Έπισκευα	1.76	1.76	7	0.30	0.30	2
Νερό	0.20	0.20	1	0.04	0.04	—
Θερμικό ξέδ	0.37	0.35	2	6.10	5.40	28
Γαλαθριξ	2.38	3.57	16	2.38	3.51	20
Μεταβολή γαιάνθρακος σε κώκ	0.31	0.31	1	0.31	0.31	2
Κατολίτης	0.14	0.04	—	0.04	0.14	—
Άπανση κλπ.	0.01	0.01	—	0.01	0.01	—
Κόστος κεφαλαίου κινήσεως	0.75	0.96	4	0.60	0.82	5
Άτιμές	—	—	—	0.40	0.40	2
Κόστος παραγωγής	21.64	22.54	100	18.49	18.37	100
Άποθήκευτρα	0.21	0.21	—	0.18	0.18	—
Έμπορικά δαπάναι	1.05	1.05	—	0.90	0.90	—
Άποβεπται ζημια	0.42	0.42	—	0.36	0.36	—
Μετοφορικά έκ Γερμανίας εις Έλλάδα	1.50	—	—	1.40	1.40	—
Όλικόν κόστος στην Έλλάδα	24.82	24.22	—	21.33	20.21	—

Αν περιορισθούμε στην άναλυση που μας δίνει αυτό το παράδειγμα, παρατηρούμε ότι κυρώς έχουμε δύο στοιχεία που δεν μας εύνοουν: το κόστος του χρήματος και τα μεταφορικά του γαιάνθρακος (για την κατασκευή του κώκ) και ένα που μας εύνει: τα εργατικά. Βλέπουμε άμύσως ότι τα δύο πρώτα μειονεκτήματα καλοπνικτοι με σημαντικό περιόριο από το πλεονέκτημα των εργατιών. Θα μπο-

ρούσαμε λοιπόν να φθάσουμε στο συμπέρασμα ότι βιομηχανία μπορεί να αναπτυχθή έως το σημείο που αυξανόμενης της ζητήσεως εργατιών θα ηδύχνε το κόστος της εργασίας—το ήμερομισθίο—σε σημείο ώστε να έξισωθή ή διαφορά των εργατικών με τη διαφορά του προ ρχεται από το μεταφορικά και το κόστος του χρήματος. Αυτό το συμπέρασμα είναι πραγματικά όρθό, αν έξουδετερωθούν οι άλλοι

παράγοντες που επηρεάζουν τη δυνατότητα βιομηχανικής ανάπτυξης. Δεν είναι αδύνατο να συμπεριλάβουμε και τους παράγοντες αυτούς στο κόστος είναι όμως τόσο δύσκολο και το αποτέλεσμα θα ήταν τόσο πολύπλοκο, ώστε είναι καλύτερο να εξετασθούν χωριστά οι κυριότεροι από αυτούς:

α.—Ο δγκος της παραγωγής. Η μεγάλη παραγωγή χαμηλώνει το κόστος. Ο νόμος αυτός είναι γνωστός. Ίσχυει όμως έως ένα όριο. Ένα δριομένο δριο. Η παραγωγή μιας μικρής ύψικαμίνου θα στοίχιζε πολύ ακριβ. Το ίδιο όμως θα συνέβαινε και με μια πολύ μεγάλη ύψικαμίνου και επί πλέον η παραγωγή θα ήταν κατώτερης ποιότητος. Επίσης, η μεταφορά εμπορευμάτων με ένα μεγαλύτερο πλοίο ή ούτοκίνητο στοίχιζε φθηνότερα έως ένα όριο. Φορτίου 15.000 τόνων ή 10 τόνων αντίστοιχως. Ένα εργοστάσιο παραγωγής κουμπιών στον τόνο από δτρακα δεν υπάρχει κανείς λόγος να είναι πολύ μεγάλο. Το ίδιο συμβαίνει με την περίπτωση κατασκευής έτοιμων ειδών ένδύσεως. Υπάρχει λοιπόν μια μ ο ν ά ρ ε σ π α ρ α γ ω γ ή ς που είναι η πλέον εύνοική. Για τα βιομηχανικά προϊόντα που θέλουμε να παράγουμε έδω πρέπει να εξασφαλισουμε τον ελάχιστον αυτόν δγκο καταναλώσεως, τον αντίστοιχο δνοια στή μ ο ν ά ρ ε σ π α ρ α γ ω γ ή ς, που άνω φέρουμε παραπάνω.

β.—Χρησιμοποίηση παραπροϊόντων άλλων βιομηχανιών — δηλαδή εύθηνότερων προϊόντων που παράγονται αναγκαστικά σ' αυτές κατά την παραγωγή των κυρίων των προϊόντων π.χ. υπολείμμάτων μεταλλεύματος σιδήρου έλαια από τη χρησιμοποίηση του ασηροπυρίτου για παραγωγή θειικού οξέως, ή απορριμμάτων της κατεργασίας του ξύλου κλπ. Έτσι έπειτα από την μονάδα του δγκου παραγωγής φθάνουμε στην έννοια της μ ο ν ά ρ ε σ π α ρ α γ ω γ ή ς μ ε ν ω ν β ι ο μ η χ α ν ι ώ ν. Η παραγωγή φωταερίου π.χ. δίνει φθηνότερο προϊόν εκεί όπου και η κατανάλωση του συγχρόνως παραγομένου κώκ είναι δυνατή.

γ.—Η ύπορξη των βοηθητ. βιομηχανιών. Βοηθητικές βιομηχανίες είναι κυρίως οι μηχαν. υργικές και κατόπιν οι χημικές που είναι άπορσίτητες για την έπισκευή και συντήρηση των έγκαταστάσεων. Αν δέν υπάρχουν αυτές, τότε ή θα αναγκασθούμε να διατηρούμε μεγάλες προσότητες τεμαχίων αντικαταστάσεως και υλικών συντηρήσεως, πράγμα που σημαίνει νέκρωση κεφαλαίου και αύξηση του κόστους ή θα αντιμετώπιζουμε το ένδεχομένο διακοπής της λειτουργίας της βιομηχανικής εγκαταστάσεως έως ότου φέρουμε άπ' άλλου τα άποραίτητα είδη και ανθρώπους για την έπισκευή.

δ.—Η ύπαρξη των εργαστηρίων μελέτης. Τα εργαστήρια αυτά μπορούν να λειτουργήσουν μόνο εκεί όπου η παραγωγή είναι πολύ μεγάλη. Δεν πρόκειται μόνο για τα εργαστήρια έκάστης βιομηχανίας και τα κρατικά Ινστιτούτα, που λειτουργούν έπίτηδες για τις έπιστημονικές αναζητήσεις, αλλά και για όλους τους άλλους ιδιώτες και μη που εργάζονται θεωρητικά ή πρακτικά σε έπιστημονικά ή βιομηχανικά θέματα.

ε.—Η ύψηλή τεχνική μόρφωση του προσωπικού.

στ.—Η τεχνική παράδοση, από την όποια προέρχεται ή εύσυνειδησία έκτελέσεως.

η.—Η σωματική Ικανότης σε άπόδοση ποσότητος εργασίας.

θ.—Το κόστος της διαθέσεως του προϊόντος έως τον καταναλωτή.

ι.—Η έπάρκεια του κεφαλαίου. Από κάθε έλλειψη σε κεφάλαιο έγκαταστάσεις ή κινήσεως προκύπτει ζημία πολύ μεγαλύτερη από την έξυπνέτηση — από τους τόκους δηλαδή—του έλλειποντος κεφαλαίου, αν θα ήταν διαθέσιμο.

κ.—Η ταχύτης διαθέσεως των προϊόντων και ή εύκολία προμηθείας των πρώτων υλών ώστε το άπόθεμα σε πρώτες ύλες και προϊόντα να είναι το ελάχιστο δυνατό. Έτσι δεν θα άποσυχολήται κεφάλαιο από το άπαραίτητο.

λ.—Η καλή λειτουργία της έπιχειρήσεως από άπψως σχεσιών εργοδότη, άνωτέρου προσωπικού και εργατών, ώστε να μη χάνονται ώρες εργασίας.

μ.—Η Ικανότης στην οικονομική διοίκηση.

ν.—Οι χαμηλοί δασμίδ.

ξ.—Χρηστότητος του προσωπικού.

ο.—Η εύκολία έξευρέσεως άγορών.

π.—Η τελειώτης του τεχνικού έξοπλισμού.

δ.—Καλή και φθηνή συγκοινωνία,

Βλέπουμε από τα παραπάνω, ότι ή μόν δυσκολία από την ύπαρξη πρώτων υλών δεν είναι πραγματική, ότι όμως υπάρχουν πολλές άλλες οίτιες, οι όποιες περιόρζουν τη δυνατότητα ανάπτυξεως της βιομηχανίας. Άλλες από αυτές είναι άνυπέρβλητες· άλλες μπορούν να υπερνηκηθούν με διάφορα μέτρα κρατικά. Άλλες οδηγού σε αύξηση του κόστους, έπομένως σε έλάττωση του ήμερομισθίου.

συνεχίζεται

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Η ΡΩΣΣΙΚΗ ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΣΤΕΝΑ

Η Ρωσσική διακοίνωση προς την Τουρκία για το ζήτημα των Δαρδανελίων έχει τρία κυρία σημεία, τα έξή, κατά σειρά σπουδαιότητος: — Κοινή εύθηνή Ρωσσίας και Τουρκίας για την άσφαλεια των Στενών — Έλευθερία κινήσεως των πολεμικών σκαφών των κρατών του Εξείνου και άπύορευση της χρησεως των Στενών από πολεμικά πλοία άλλων Δυνάμεων. — Το καθεστώς των Στενών να είναι της άρμοδιότητος της Τουρκίας και των κρατών του Εξείνου μόνον.

Η κοινή εύθηνή Ρωσσίας και Τουρκίας για την άσφάλεια των Στενών συνεπάγει φυσικά την εγκατάσταση σ' αυτά σοβιετικών δυνάμεων. Αυτό σημαίνει πολύ περισσότερο από συγκριτική των Στενών σημαίνει μάλλον αναγκαστικά συμμαχία Ρωσσίας και Τουρκίας, δηλαδή ύποταγή της Τουρκικής Πολιτικής στη Ρωσσική· ένα ακόμη τρόπο εγκαταστάσεως «φιλικής» Κυβερνήσεως στην Άγκυρα. Πραγματι αν ή Τουρκία δεν είναι φίλη των Σοβιετ, ή ποσμηκή δύναμη, που θα εύρσκειται σε περιοχή περιβαλλομένη από Τουρκικό έδαφος, ποσκει να είναι άρκεία μεγάλη, ώστε να άνθέξη στην προσβολή Τουρκικών δυνάμεων. Αυτό προϋποθέτει φυσικά κατοχή σημαντικής έκτασεως και έξασφάλιση άλλων ευκολιών. Αν πάλι δεν προβλέπεται ύγκροση Τουρκίας και Ρωσσίας, ούλο θα προϋποθέτη ούδετερότητα ή φιλία με τη Ρωσσία. Ούδετερότητα όμως με Ρωσσικές δυνάμεις μέσα στα Στενά θα είναι φανταστική μοσ· γιατί ένα Ρωσσικό φρεσίο μέσα στα Στενά θα χτυπηθή βεβαία από τον έχθρό· ούτε και μπορεί να περιορισθή μια έπιδιση δρώσα από μακρόν σε μια μικρή λωρίδα γης. Η άμυνα του φρουρίου θα χρειασθή προχωρημένα σημεία πληροφοριών, περιπολίες άεραπλανών κλπ που θα γίνεται φυσικά άνω από τουρκικό έδαφος.

Άλλά εί αι φανερό, ότι και άπλή ύπορξη ούτως συνργασία ένεκα της ύπαρξεως αυτού του φρουρίου θα οδηγήση είτε σε έχθροτητα είτε σε ύποχρεωτική συμμαχία, δηλαδή ύποδούλωση· γιατί φυσικά δεν προκειται να ύποχωρεί ή Ρωσσία στις τουρκικές άπαιτήσεις. Η προσκόλληση όμως της Τουρκίας στη Σοβιετική πολιτική θα έχει άνυπολόγιστες συνέπειες στη διαμόρφωση της μεσοπολεμικής διεθνοϋς Ισορροπίας.

Το δεύτερο κατά σειρά σπουδαιότητος σημείο, ή έλευθερία κινήσεως σις Στενά των πολεμικών των Κρατών του Εξείνου μόνον, προϋποθέτει ότι τα κράτη αυτά είναι φιλικά προς τη Ρωσσία, είτε ότι οι ναυτικές

των δυνάμεις θα είναι άσήμαντοι, δηλαδή, ότι ο Εύξεινος θα είναι Ρωσσική θαλασσα φυλασσομένη από την Τουρκία. Η διαρρηθμισή αυτή του ζήτηματος των Στενών ήταν στο παρελθον μια παραχώρηση προς τη Ρωσσία που απέβλεπε πάντα να κυριαρχήση εκεί. Το τοίτο σημείο—το καθεστώς των Στενών να είναι της άρμοδιότητος της Τουρκίας και των κρατών του Εξείνου μόνον—δίνει προσωρινώς στη Ρωσσία την πλειοψηφία μέσα στο σχετικό Συμβούλιο, έπομένως ή Τουρκία θα βρσκειται ύποχρεωμένη να δέχεται πάντα τις Ρωσσικές άπόψεις.

Το ζήτημα των Στενών είναι διεθνές τώρα, όπως διεθνές ήταν και πριν έγινε όμως σ' αυτό μια ούσιώδης μεταβολή. Ένώ πριν τα Στενά χωρίζαν τη Ρωσσία από τον άλλον κόσμο, φίλους και συμμαχούς της αναμείξ, σήμερα τα Στενά χωρίζουν ούσιαστικά δύο συνασπισμούς, από τους όποιους ο μόν ένας ο Ρωσσικός έχει ήδη σχηματισθή με συνθήκες που έχουν ύλογοσση και πριμβναι τους λαούς της Άνατολικής Ευρώπης και της Βόρειας Άσίας—πλέον των 300 εκ. κατοίκων—ο δε δυτικός δεν έχει μόν κλειστή, βρσκει όμως διαρκώς και μεγαλύτερη συνοχή από τη ρωσσική έπικρατικότητα. Τα Στενα έπομένως τώρα χωρίζουν σαφώς δύο ένδεχομένους αντίπαλους, πράγμα που δεν συνέβαινε έως τώρα. Είναι λοιπον παρολογο να δεχθούμε, ότι ή διόδός των θα είναι έλεύθερη στον ένα συνασπισμό και θα άπαγορ ύεται στον άλλον. Η Ρωσσία, από τη στιγμή που σχηματίσε το σλαβικό συνασπισμό τόσο μεγάλης ισχύος, προκαθόισε μόνη της, ότι τα άλλα κράτη θα ένταχθούν σε έχθρικό συνασπισμό. Αυτό γίνεται ούόματα, γιατί μόνο έτσι μπορεί να άποκατασταθή Ισορροπία δυνάμεων, ή όποια εί αι άπαραίτητη, ως έγγύηση της έλευθερίας των λαών.

Το ζήτημα των Στενών είναι διεθνές και για άλλους λόγους. Τα Στενά άποτελορν μέρος της οδού του Δουνάβως, ή όποια ήταν και πρέπει να μείνη διεθνης οδός, όπως διεθνείς πρέπει να είναι οι οδάτινοι όδοι μεγάλων έμπορικών μεταφορών. Είναι δέ μια από τις πολλές άουτέπειες του σοβιετισμού, ότι σ' όλες τις περιογές όπου άσκει έπιρροή, επιδιώκει το σταμάτημα κάθε διεθνιαστικής κινήσεως. Το ζήτημα της έλευθερίας των οδάτινων οδών συνδέεται με το ζήτημα της έλευθερίας των θαλάσσιων ή όποια δεν είναι τίποτε άλλο παρά ή έλευθερία του έμπορίου.

Κανείς βέβαια δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι η έλ ύψηρη κίνηση έμπορευμάτων σκάων στά μεγάλα πλάγια μπορεί να άποτέλεση κίνδυνο άσφαλείας τών κρατῶν. Κίνδυνος μπορεί πραγματικά να προκύψει από την έλευθερή προσέγγιση μεγάλων πλοίων στις Φυλασσίες άκτές. Κάθε κίνηση όμως προς την κοτάργηση τών ύπ οχησῶν έλευθεριών στην κίνηση τού έμπορίου σημαίνει μεγάλη όπισθοδρόμηση. Έλευθερία έμπορίου σημαίνει για την άνθρωπιότητα πολύ περισσότερα πραγματικά από την άπλη μεταφορά προϊόντων.

* *

Γιά την Έλλάδα, οι Ρωσικές προτάσεις προς την Τουρκία έχουν και έντιμώς άμεσο ένδιόφρον. Πρώτα π ότα τα Σιανά είναι ένα μέρος τού Έλληνοτουρκικού χώρου από τόν όποιον οι Τούρκοι μς έδιωξαν με μέτρα έσ όση βίας, από τόν όποιον όμως δέν έχουμε ούτε σύμμαχο ούτε πτωικά άποξινωθήσασθαι άλλωστε ή Έλληνική μειονότητα Κωνπόλως εύίσκεται εκεί και ή μέρους και ή Τενιδος έχουν Έλληνικό πλῆθος. Ο σπουδαιότερος όμως λόγος για τόν όποιον ένδιαφέρεται ή Έλλάς όσον άμεσα όσο και ή Τουρκία, είναι ότι το Αιγαίο ότ τελεί τώρα — έπειτα από την εξέλιξη τών πολυμικῶν μέσων — μέρος τών Σιανῶν. Αν λοιπόν γίνη δεκτή ή Σοβιετική άποψη δέν είναι καθόλου άπιθανο να έπικυθεί τού αύριο όμοιοι άξιώσεις και σχετικά με τά νησιά του Αιγαίου.

Ο Άλβανικός στόλος

(Συνέχεια από τη σελ. 98)

πράγμα γίνεται τσαρνάκιρο γιατί ή πλοιστοργήγηση αυτή γίνεται ένάντιον ένός ήρωϊκού συμμαχου, όπως ή Έλλάς, για τά ύποστηρηχθή ένας έγθρός. Αυτή ή άπιστία στους συμάχους ήτανε χαρακτηριστικό γνώρισμα τών διαοκέρων μετά τόν πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Ποτέ όμως ή κατέτασή της δέν ήτανε τόσο άποτομη και τόσο βαθιά όσο στη σημερινή διάσκεψη.

Η Συντονιστική Έπιτροπή τών Δημ. Νεολαῶν.

Οί δημοκράτες νέοι έπέτυχαν να ένώσουν τις προσπάθειες τών γιγ να αντιδράσουν άπό κοινού κατά της πραξικοπηματικής παλινουστήσεως τού Γεωργίου. Η άπόφασή τών ουτή έκφράζει τη φανατική προσήλωση τών νέων στη Δημοκρατία και χερύζει τό δρόμο πού έπιβά λει ή άρετή.

Η Συντονιστική Έπιτροπή τών Δημοκρατικῶν Νεολοιῶν (Σ.Ε.Ν.Ε. Δ.Α.) πρέπει να καταθύνη τώρα τον άγώνα τών νέων — πού δέν έννοούν να ύποταχθούν στην

άμη βία, στο άνελεέθρο κοθεστώδες πού θέλει να επιβάλλει ή μονορχική κλίκα — προς μονιμώτερη και όργανικώτερη συνεργασία, ώστε υπερνικόντας τις άντιθέσεις πού διαφούν τά δημοκρατικά κόμματα και άναστελλουν την κοινή τών προσπάθεια, να κρατήσουν ψηλά τή σημαία της Δήμοκρατίας, και να τίν ροστατευσουν άπό τη εξαλλη έπίθεση τών δυό έκρων. Θα βρηθῶσουν έτσι στη σωτηρία της Πατρίδας τών, γιατί ή Έλληνική παιρίδα ταυτίζεται με την Δημοκρατία.

Τά εισαγόμενα από τό Έξωτερικό

Κατάγληξη έχει προκαλέσει ή άναντησή τών εισαγωγών να μη κτιστολογουντα τά εισαγόμενα έκ τού έξωτερικού έμπορευματα, αλλά να αφήνεται να γίνεται ό καθορισμός της τιμής τών... επί της βάσει τού νόμου τη προσφοράς και ζητήσεως. Κόι έκεί όπου περιμένο κανείς άμεση αντίδραση τῶς άπό τόν τύπο, βλεπεί αντίθετα υπεράσπιση της προτάσεως ου της της άσυνδουσίας από τά δημοσιογραφικά όργανα της κυβερνητικής παρατάξεως με την οποα ηλή δικαιολογία ότι πρέπει να άφεθή έλευθερία ή ίδιωτική πρωτοβουλία να τά τέρουν οι τιμές. Είναι τοπο χιρακτηριστι ό τών κεφίλοκρατικῶν τάσεων πού έπικρατούν στην κυβερνητική παράταξη και τού τρόπου πού εξαπατάται ό λαός. Για να έφ ροζη άποτελεσματικά υπέρ τού καταναλωτή ό νόμος της προσφοράς και της ζητήσεως πρέπει τά παραγόμενα άλοθονα καλύπτουν τις άνάγκες του. Τ ότο όμως δέ συμβίνει σημερα λόγω τού πολέμου, γι' ου ο και τά πλουσιώτερα κράτη, όπως οι Ηνωμ. Πολιτείες και ή Αγγλία, έπέβαλαν και διατηρούν όκόμη διατιμήσεις σε όλα τά πράγματα κ' έτσι συγκρίτον τις τιμές. Ένώ στην Έλλάδα, πού υπάρχει έλλειψη όλων τών αγαθῶν, δέν έχει εισαχθή τό σύστημα τών διατιμήσεων, ή άν έχη έπιβληθή σε μερικά είδη δέν έφαρμόζεται αύτηρά και κατάντησε ή φτωγή Έλλάδα να είναι ό παράδεισος τών βιομηχανιῶν και τών έμπόρων.

Η κτησοτήρηση της κυκλοφορίας της «Δημοκρατικής Έπιθεώρησης» όφείλεται στην άπεργία τών τυπογράφων.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Αύγουστος 1946

Διευθυντής: Σ. Λ. Θεοχάρης
Γραφεΐα: Χαρ. Τρικούπη 48